

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

**PROGRAMUL DE ACTIVITATE
AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA 2016-2018**

Chișinău, 2016

CUPRINS

PREAMBUL	4
I. COMBATEREA CORUPȚIEI	6
A. POLITICI ANTICORUPȚIE, INDEPENDENȚA ȘI EFICIENȚA INSTITUȚIILOR	6
B. COMBATEREA CORUPȚIEI POLITICE.....	6
C. COMBATEREA CORUPȚIEI ÎN ORGANELE DE DREPT ȘI JUSTIȚIE	7
D. COMBATEREA ÎMBOGĂȚIRII ILICITE ȘI CONFISCAREA PRODUSELOR INFRAȚIUNILOR DE CORUPȚIE ȘI CONEXE.....	7
E. COMBATEREA FRAUDĂRII UTILIZĂRII FONDURILOR EXTERNE	8
F. CONTROLUL AVERILOR, INTERESELOR PERSONALE ȘI AL CONFLICTELOR DE INTERESE.....	8
G. INTEGRITATEA INSTITUȚIONALĂ ȘI SERVICII PUBLICE PE PLATFORME ELECTRONICE	9
II. POLITICA EXTERNĂ, SECURITATEA ȘI APĂRAREA	9
A. POLITICĂ EXTERNĂ	9
B. SECURITATE ȘI APĂRARE	11
III. REINTEGRAREA ȚĂRII ȘI CONSOLIDAREA STATULUI.....	12
IV. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ, SECURITATEA ENERGETICĂ, SPORIREA COMPETITIVITĂȚII ȘI CREAREA LOCURILOR DE MUNCĂ	13
A. DEZVOLTAREA MEDIULUI DE AFACERI ȘI A CLIMATULUI INVESTIȚIONAL	13
B. INOVAȚII ȘI DEZVOLTARE TEHNOLOGICĂ.....	17
C. TRANSPARENȚIZAREA ȘI CONSOLIDAREA SECTORULUI FINANCIAR-BANCAR	17
D. POLITICI FISCALE ȘI ADMINISTRARE FISCALĂ ȘI VAMALĂ EFICIENTĂ.....	19
E. PROTECȚIA CONCURENȚEI ȘI ELIMINAREA MONOPOLURILOR DIN ECONOMIA NAȚIONALĂ	22
F. INFRASTRUCTURA CALITĂȚII, SECURITATEA INDUSTRIALĂ ȘI PROTECȚIA CONSUMATORULUI	23
G. ADMINISTRAREA PROPRIETĂȚII PUBLICE	23
H. DEZVOLTAREA AGRICULTURII MODERNE	24
I. DEZVOLTARE REGIONALĂ ECHILIBRATĂ.....	26
J. SECURITATE ȘI EFICIENȚĂ ENERGETICĂ	27
K. TRANSPORT	28
L. CONSTRUCȚII	29
M. SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ, TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR	30
V. JUSTIȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI	31
A. ASIGURAREA CONTINUITĂȚII ȘI FINALITĂȚII REFORMELOR ÎN JUSTIȚIE	31
B. PROMOVAREA REFORMEI ORGANELOR PROCURATURII, EXCLUDEREA INFLUENȚEI POLITICE ȘI CREȘTEREA TRANSPARENȚEI ACTIVITĂȚII ACESTORA	32
C. DREPTURILE OMULUI.....	34
D. ASIGURAREA SUPREMAȚIEI LEGII	35
VI. AFACERILE INTERNE ȘI SIGURANȚA CETĂȚEANULUI	36
VII. BUNA GUVERNARE.....	37
A. ADMINISTRAȚIA CENTRALĂ ȘI LOCALĂ	37
B. FINANȚELE PUBLICE	39
C. REFORMA SERVICIILOR PUBLICE.....	40
D. COLABORAREA AUTORITĂȚILOR PUBLICE CENTRALE CU UTA GĂGĂUZIA	41
VIII. PROTECȚIA MEDIULUI.....	41
IX. POLITICI SOCIALE PROACTIVE.....	42
A. MUNCĂ, MIGRAȚIA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI POLITICI SALARIALE	42
B. ASIGURĂRI SOCIALE	43

C. ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA FAMILIEI	43
X. EDUCAȚIA.....	44
XI. CERCETARE ȘI ȘTIINȚĂ.....	46
XII. SĂNĂTATEA	46
XIII. CULTURA.....	48
XIV. TINERET ȘI SPORT	48
XV. MASS-MEDIA	49
XVI. DIASPORA.....	50
XVII. MINORITĂȚI NAȚIONALE	51
XVIII. SOCIETATEA CIVILĂ.....	51

PREAMBUL

Prezentul Program, care stă la temelia activității Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016-2018, își propune ca obiectiv principal creșterea bunăstării, siguranței și calității vieții cetățenilor, în special prin: dezvoltarea economiei și facilitarea creării locurilor de muncă bine plătite, eradicarea corupției și garantarea supremației legii, asigurarea securității personale, fortificarea capacității de apărare a țării, prestarea serviciilor publice accesibile și cost-eficiente, asigurarea protecției sociale pentru grupurile vulnerabile ale populației.

Cea mai sigură cale pentru atingerea acestor obiective este integrarea europeană. În acest scop, Guvernul își propune să creeze toate premisele necesare care, odată valorificate, vor asigura eligibilitatea Republicii Moldova privind obținerea statutului de țară-candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană. Pentru îndeplinirea obiectivului în cauză, la baza Programului de activitate al Guvernului a fost pusă implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, în special prin realizarea Planului național de acțiuni, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014.

Guvernul Republicii Moldova va pleda în continuare pentru dezideratul de reintegrare a țării, acesta reprezentând una dintre prioritățile de bază ale procesului de guvernare. Soluția politică a conflictului va fi corelată cu obiectivul de integrare europeană a țării. Reglementarea definitivă a conflictului trebuie să asigure caracterul viabil, democratic, independent și suveran al statului reunificat.

Pe termen scurt, preocupările majore ale Guvernului Republicii Moldova sînt orientate spre înlăturarea riscurilor la adresa securității interne și externe a statului, spre stabilizarea sectorului bancar, spre sancționarea și combaterea fraudelor financiare, spre asigurarea unui echilibru între consolidarea fiscală sustenabilă și impulsivitatea dezvoltării economice, precum și spre protejarea veniturilor cetățenilor.

Pe termen mediu, prioritățile Guvernului includ:

- Sporirea bunăstării cetățeanului prin asigurarea unei creșteri economice incluzive și susținerea grupurilor vulnerabile ale societății;
- Combaterea corupției;
- Reformarea justiției și a instituțiilor de drept, care să garanteze supremația legii;
- Reintegrarea țării;
- Asigurarea accesului la educație și sănătate de calitate;
- Sporirea calității serviciilor prestate cetățenilor, reducerea costurilor administrative și a decalajelor de dezvoltare între regiuni;

- Asigurarea securității economice, financiare și energetice a țării.

Pentru asigurarea unei creșteri economice optime, durabile și incluzive, politicile economice vor avea la bază următoarele principii-cheie: libertatea economică și condițiile egale pentru toți agenții economici, concurența loială, sprijinul antreprenoriatului, echilibrarea intereselor angajaților cu cele ale angajatorilor, inclusiv prin adoptarea unor noi coduri vamal, fiscal și al muncii, stabilitatea macroeconomică și responsabilitatea financiar-bancară, consolidarea securității energetice. Eforturile Guvernului vor fi orientate spre sporirea competitivității și calității mărfurilor autohtone, creșterea exporturilor, inclusiv prin majorarea investițiilor în infrastructura economică, dezvoltarea agriculturii moderne și performante, crearea unui mediu atractiv și motivant pentru investiții.

Totodată, Guvernul își propune să construiască o societate bazată pe modelul social european. În această ordine de idei, sarcinile-cheie sînt investițiile în dezvoltarea resursei umane, asigurarea șanselor egale, redistribuirea corectă și justă a veniturilor către grupurile defavorizate și garantarea protecției cetățeanului împotriva oricărui gen de discriminare. Investițiile în educație, știință, dezvoltarea tehnologiei informației și a serviciilor electronice reprezintă fundamentul unei societăți și al unei economii bazate pe cunoaștere și inovare. Transformarea sistemului educațional în unul relevant pentru dezvoltarea personală și cea profesională a cetățeanului este imperativă. În domeniul ocrotirii sănătății vom insista pe continuarea și aprofundarea reformelor, astfel încît locuitorii satelor și orașelor noastre să aibă, în egală măsură, acces la servicii de sănătate publică, medicale și farmaceutice de calitate.

Scopul final al actului de guvernare, pe care ne angajăm să îl înfăptuim, este un stat puternic, care să servească poporul. Un stat cu instituții corecte și drepte, care acționează în baza principiului transparenței și eficienței. Un stat unde funcționează legea, unde instituțiile de drept sînt depolitizate, unde justiția se face în interesul cetățeanului, iar banul public este cheltuit în interesul public. Un stat în care corupția și crima sînt efectiv combătute, iar prioritare sînt respectul pentru drepturile și libertățile omului, refacerea spiritului comunitar și întărirea solidarității. Pentru a reuși în acest angajament, vom apela la resurse profesionale.

Următoarele principii vor fi aplicate întregului conținut al Programului:

- Producerea unor transformări majore în domeniile prioritare;
- Asigurarea continuității reformelor inițiate în interesul cetățeanului și societății;
- Asigurarea integrității și profesionismului în actul de guvernare;
- Garantarea transparenței, responsabilității și predictibilității guvernării;
- Comunicarea coerentă și uniformă a Guvernului;

- Obținerea rezultatelor sesizabile pentru cetățeanul simplu.

I. COMBATEREA CORUPȚIEI

A. Politici anticorupție, independența și eficiența instituțiilor

1. Resetarea sistemului instituțional anticorupție prin excluderea conflictelor de competențe, îmbunătățirea conlucrării și sincronizarea eficientă a reformelor în cadrul autorităților publice împuternicite cu competențe de prevenire, combatere a corupție, investigare, urmărire penală supraveghere și a aplicării cadrului normativ în acest sens.
2. Delimitarea clară a atribuțiilor de combatere a cazurilor de mare corupție și consolidarea capacităților autorităților publice de prevenire, combatere, investigare și urmărire penală supraveghere și a aplicării cadrului normativ în acest sens. Asigurarea independenței funcționale a acestor instituții, în conformitate cu cerințele Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.
3. Înlăturarea impedimentelor formale pentru investigarea cu succes a actelor de corupție, cu implicarea expertizei Consiliului Europei.
4. Reducerea regimului de imunități pentru persoanele cu funcții de demnitate publică și cu statut special în cadrul procedurilor penale și contravenționale.
5. Evaluarea implementării Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015, extinderea calendarului de implementare al acesteia cu un an și adoptarea noii Strategii anticorupție pentru perioada 2016-2019 în baza prevederilor prezentului Program.

B. Combaterea corupției politice

1. Implementarea mecanismului de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, după consultări suplimentare cu experții europeni și societatea civilă, inclusiv în vederea consolidării mecanismului de neadmitere sub nici o formă a finanțărilor din afara țării și reglementarea legală a procedurilor de colectare și raportare a cotizațiilor de membru de partid..
2. Crearea unui mecanism de implementare uniformă a formulei de stabilire a plafonului mijloacelor financiare ce pot fi virate în fondul electoral al concurentului electoral, precum și instituirea răspunderii juridice pentru nedeclararea sau depășirea cheltuielilor de plafon.
3. Adoptarea de către organele competente pentru instituțiile specializate (fisc, organe de drept etc.) a normelor metodologice referitoare la modul și procedurile de verificare a rapoartelor privind veniturile și cheltuielile partidelor politice,

inclusiv în perioada campaniei electorale, de reflectare și raportare a cheltuielilor.

4. Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală în vederea examinării uniforme și sub toate aspectele a cazurilor de corupere electorală.

C. Combaterea corupției în organele de drept și justiție

1. Limitarea marjei de discreție a angajaților organelor de drept și de control, în scopul prevenirii corupției și asigurării previzibilității legii.
2. Implementarea mecanismului de rotație în ocuparea funcțiilor manageriale din sistemul judiciar și procuratură, precum și a altor măsuri menite să prevină crearea relațiilor corporatiste în interiorul sistemului judiciar și în procuratură.
3. Asigurarea funcționalității extinse a Programului Integrat de Gestionare a dosarelor inclusiv prin instituirea obligatorie a înregistrării audio, video, coordonarea electronică a agendei ședințelor de judecată de către participanții la proces, formarea și administrarea dosarului electronic cu accesul părților la dosar, prezentarea probelor și distribuirea materialelor de pe dosar în forma electronică, introducerea mecanismului de citare electronică a părților, petrecerea ședințelor de judecată prin intermediul video-conferințelor, etc.
4. Verificarea prioritară de către organele competente a provenienței legale a averilor judecătorilor și procurorilor.
5. Dezvoltarea normelor metodologice specifice actorilor din sectorul justiției cu privire la denunțarea eficientă a coruperii active.
6. Corelarea nivelului de salarizare a responsabililor din domeniul anticorupție.

D. Combaterea îmbogățirii ilicite și confiscarea produselor infracțiunilor de corupție și conexe

1. Asigurarea implementării legislației cu privire la îmbogățirea ilicită, confiscarea specială și confiscarea extinsă a bunurilor provenite din infracțiuni de corupție și conexe acestora, precum și crearea mecanismului de confiscare civilă.
2. Perfecționarea cadrului legislativ necesar pentru organizarea activității de investigare financiară, depistare, urmărire și conservare a bunurilor provenite din infracțiuni pentru asigurarea confiscării acestora, inclusiv pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiuni, în special prin infracțiuni de corupție și conexe, în urma analizei internaționale specializate a cadrului juridic și a practicilor Republicii Moldova.
3. Stabilirea instituției cu competențe de identificare, recuperare și administrare a bunurilor provenite din activități infracționale și aflate pe teritoriul Republicii Moldova sau peste hotarele ei.

4. Specializarea procurorilor, a ofițerilor de investigații și de urmărire penală în desfășurarea investigațiilor financiare paralele pe cauze de corupție și conexe corupției, în vederea depistării bunurilor provenite din astfel de infracțiuni.
5. Instruirea judecătorilor specializați anticorupție, a procurorilor și a ofițerilor anticorupție, în vederea aplicării corecte și uniforme a prevederilor referitoare la îmbogățirea ilicită, confiscarea produselor infracțiunilor de corupție și conexe și repararea prejudiciului cauzat prin aceste infracțiuni.

E. Combaterea fraudării utilizării fondurilor externe

1. Conlucrarea cu Oficiul European Antifraudă (OLAF) în cadrul investigațiilor ce vizează fondurile UE, potrivit acordului de cooperare încheiat dintre Centrul Național Anticorupție și OLAF.
2. Dezvoltarea cadrului național de incriminare a utilizării contrar destinației și tragere la răspundere a vinovaților, în situație de conflict de interese și a delapidării fondurilor europene și internaționale, în conformitate cu prevederile Convenției privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene din 1995 și altor convenții internaționale în materie, potrivit cerințelor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.

F. Controlul averilor, intereselor personale și al conflictelor de interese

1. Înlăturarea neconcordanțelor din cadrul național de reglementare a conflictelor de interese, a restricțiilor și incompatibilităților pentru diferite categorii de agenți publici, precum și asigurarea implementării lui.
2. Perfecționarea mecanismului de declarare a veniturilor și proprietăților, a intereselor și conflictelor de interese, excluderea fenomenului de deținere a bunurilor prin intermediul persoanelor interpuse, introducerea mecanismului confiscării civile.
3. Dezvoltarea cadrului normativ de reglementare a atribuțiilor și a procedurilor aplicate la efectuarea controlului averilor și intereselor personale, al respectării regimului juridic al conflictului de interese, incompatibilităților și restricțiilor.
4. Consacrarea legală a priorității de verificare a provenienței averilor persoanelor cu funcții de demnitate publică și întreprinderea măsurilor corespunzătoare față de cei care nu își pot justifica proprietățile.
5. Extinderea regimului juridic al prevenirii, controlului și sancționării conflictelor de interese și în cadrul întreprinderilor de stat, municipale și în cadrul societăților comerciale în care statul deține cota-parte majoritară.

G. Integritatea instituțională și servicii publice pe platforme electronice

1. Promovarea adoptării proiectului de lege de amendare a legii privind testarea integrității profesionale la principiile de constituționalitate.
2. Adoptarea cadrului legal coerent și previzibil ce ar permite cultivarea integrității în sectorul public, precum și ajustarea cadrului legislativ în vigoare ce reglementează activitatea diferitor categorii de agenți publici la noile prevederi referitoare la cerințele minime de integritate în sectorul public.
3. Elaborarea și promovarea pentru adoptarea legii privind protecția avertizorilor de integritate, în conformitate cu cele mai bune practici și recomandări ale Consiliului European, în contextul instituirii raportării obligatorii a actelor de corupție din partea agenților publici.
4. Dezvoltarea codurilor deontologice și asigurarea mecanismelor instituționale viabile de respectare a normelor de etică profesională în sectorul public.
5. Instruirea conducătorilor entităților publice și a agenților publici în vederea respectării cerințelor de integritate profesională în sectorul public și desfășurarea campaniilor de informare a populației cu privire la riscurile la care se expun în cazul coruperii agenților publici, al oferirii ilegale a cadourilor și al exercitării influențelor necorespunzătoare asupra lor.
6. Crearea cazierului electronic de integritate profesională.
7. Reducerea vulnerabilității la corupție a prestatorilor de servicii publice prin extinderea numărului de servicii prestate pe platforme electronice. Promovarea avantajelor oferite de e-guvernare în rîndul populației și al mediului de afaceri.

II. POLITICA EXTERNĂ, SECURITATEA ȘI APĂRAREA

A. Politică externă

1. Promovarea unei politici externe consecvente și echilibrate în scopul asigurării parcursului european și al consolidării relațiilor cu partenerii internaționali.
2. Realizarea asocierii politice și a integrării economice cu Uniunea Europeană și aprofundarea relațiilor bilaterale cu statele sale membre.
3. Implementarea cu succes a agendei de asociere, avînd drept scop obținerea statutului de țară-candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană.
4. Aprofundarea parteneriatului strategic cu România pentru integrarea europeană a Republicii Moldova.
5. Consolidarea relațiilor strategice multidimensionale de bună vecinătate cu Ucraina, cu accent pe integrarea europeană.
6. Avansarea dialogului strategic cu SUA.

7. Dinamizarea dialogului interstatal cu Federația Rusă în vederea normalizării relațiilor bilaterale, inclusiv în domeniile comercial-economic, energetic și migrațional, valorificând pe deplin potențialul Tratatului de prietenie și cooperare.
8. Dezvoltarea potențialului de cooperare cu o serie de țări precum Canada, Japonia, Republica Populară Chineză, Republica Turcia, Statul Israel, Republica Coreea, Republica India, Statul Qatar, dar și cu alți actori globali și regionali în ascensiune.
9. Dezvoltarea relațiilor cu statele-membre ale CSI, în special – pe dimensiunea comercial-economică – cu Republica Belarus și Republica Kazahstan.
10. Promovarea unei diplomații economice active și realizarea unor acțiuni și mecanisme suplimentare pentru atragerea investițiilor străine și promovarea exportului de mărfuri și servicii, în special prin valorificarea potențialului Acordului privind instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător.
11. Dezvoltarea unui program de promovare a exporturilor moldovenești competitive pe piețele externe, în special pe piața Uniunii Europene, inclusiv prin atragerea de investiții, capital străin și know-how, recuperarea, consolidarea și extinderea pozițiilor pe piețele externe.
12. Adoptarea unui program național de promovare a exporturilor competitive pe piețele externe, în special pe piețele Uniunii Europene și ale Orientului Mijlociu.
13. Asigurarea atragerii investițiilor străine prin intensificarea negocierilor bilaterale cu Emiratele Arabe Unite, Egipt, Canada, Turcia, Brazilia, Maroc, Oman asupra acordurilor privind protejarea reciprocă a investițiilor.
14. Promovarea și protejarea intereselor și a potențialului economic al Republicii Moldova prin intermediul organizațiilor internaționale la care aceasta este parte, inclusiv al Organizației Mondiale a Comerțului.
15. Promovarea dialogului cu partenerii externi în scopul identificării unei soluții politice pentru reintegrarea țării și retragerea formațiunilor militare străine.
16. Încheierea procedurii de monitorizare a Republicii Moldova de către Consiliul Europei și trecerea la etapa postmonitorizare.
17. Consolidarea mecanismelor de protejare a drepturilor și intereselor cetățenilor și ale agenților economici ai Republicii Moldova peste hotare.
18. Consolidarea cooperării cu UE în domeniul politicii externe, de securitate și apărare.
19. Consolidarea relațiilor și participarea consecventă în activitatea organizațiilor internaționale, regionale și subregionale relevante (ONU, OSCE, Consiliul Europei, OCEMN, SEECF, ICE, GUAM etc.) pentru promovarea intereselor și

priorităților naționale, îmbunătățirea imaginii și sporirea credibilității Republicii Moldova în cadrul acestora și pe arena internațională, precum și asigurarea sprijinului necesar în realizarea obiectivelor strategice de modernizare și integrare europeană a țării.

20. Consolidarea sprijinului partenerilor internaționali, precum și a capacităților interne în vederea implementării la nivel național a obiectivelor și principiilor dezvoltării durabile, în spiritul agendei globale ONU post-2015, fundamentată pe 3 piloni complementari: protecția mediului, dezvoltarea economică și cea socială.

B. Securitate și apărare

1. Reformarea și modernizarea sectorului de apărare și securitate.
2. Actualizarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova pentru a face față situației pe plan internațional, inclusiv prin valorificarea cooperării cu Uniunea Europeană în domeniul politicii de securitate și apărare comune.
3. Crearea unui mecanism integrat de planificare a securității și apărării naționale. Consolidarea capacităților de management al securității și apărării naționale în situații de criză. Sporirea capacităților, a eficienței și a transparenței instituțiilor din sectorul de securitate și apărare.
4. Revizuirea structurii, atribuțiilor, responsabilităților și a modului de luare a deciziilor în guvernarea sistemului de securitate și apărare națională.
5. Contribuirea la Politica de Securitate și Apărare Comună a Uniunii Europene și continuarea cooperării cu NATO în cadrul Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului, Inițiativei de Consolidare a Capacităților de Apărare și altor programe.
6. Profesionalizarea graduală a Armatei Naționale, inclusiv prin creșterea ponderii militarilor prin contract.
7. Consolidarea capacităților forțelor sistemului național de apărare în gestionarea situațiilor de criză. Dezvoltarea și perfecționarea interacțiunii dintre ele.
8. Consolidarea controlului democratic asupra forțelor armate.
9. Dezvoltarea capacităților de informații militare în scopul apărării naționale și implementarea programelor de asigurare a securității informaționale și apărării cibernetice.
10. Ajustarea cadrului legal privind controlul și apărarea spațiului aerian național.
11. Intensificarea contribuției Armatei Naționale la asigurarea păcii prin participarea în cadrul misiunilor internaționale.
12. Negocierea și semnarea Acordului Republica Moldova – Uniunea Europeană privind procedurile de schimb de informații cu caracter confidențial.

III. REINTEGRAREA ȚĂRII ȘI CONSOLIDAREA STATULUI

1. Asigurarea unui dialog permanent cu partenerii externi și organizațiile internaționale în vederea sprijinirii procesului de reglementare a conflictului transnistrean și de reintegrare a țării.
2. Continuarea eforturilor de elaborare a statutului juridic special al regiunii transnistrene în cadrul negocierilor în formatul „5+2”, promovarea la nivel național a unei viziuni consolidate cu privire la reglementarea conflictului transnistrean.
3. Consolidarea capacităților instituționale și sporirea nivelului de coordonare între autoritățile responsabile de realizarea politicilor în domeniul reintegrării țării; impulsivitatea activității grupurilor de lucru sectoriale pentru consolidarea încrederii. Consolidarea rolului participanților în formatul „5+2”, în procesul de reglementare a conflictului transnistrean.
4. Realizarea acțiunilor orientate spre asigurarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană și a liberei circulații a persoanelor, a bunurilor și a serviciilor între cele două maluri ale Nistrului.
5. Asistarea implementării în regiunea transnistreană a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, prevăzută de Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană.
6. Promovarea interacțiunii dintre comunitățile de afaceri de pe ambele maluri ale Nistrului.
7. Colaborarea cu Uniunea Europeană și Ucraina în vederea securizării frontierei moldo-ucrainene.
8. Extinderea mandatului Misiunii EUBAM și intensificarea procesului de cooperare cu aceasta.
9. Promovarea obiectivului privind retragerea de pe teritoriul Republicii Moldova a forțelor armate și retragerea sau distrugerea armamentului, munițiilor și echipamentului Federației Ruse, conform prevederilor constituționale și angajamentelor internaționale existente.
10. Continuarea eforturilor de transformare a actualei operațiuni de menținere a păcii într-o misiune multinațională civilă sub mandat internațional.
11. Menținerea stabilității în Zona de Securitate și eficientizarea activității în cadrul mecanismelor Comisiei Unificate de Control.
12. Atragerea asistenței și expertizei partenerilor externi în vederea promovării procesului de reglementare.
13. Realizarea proiectelor umanitare, sociale și de infrastructură în regiunea transnistreană.

14. Instituirea cadrului juridic necesar pentru avansarea politicilor de reintegrare a țării și elaborarea mecanismelor provizorii de soluționare a problemelor cu care se confruntă populația și agenții economici din regiunea transnistreană, creînd condițiile necesare pentru reintegrarea graduală a regiunii în spațiile unice ale Republicii Moldova (economic, financiar-bancar, politic, social, cultural, informațional etc.).
15. Lansarea, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, a unei platforme de comunicare, cu participarea instituțiilor mass-mediei, a reprezentanților societății civile etc. de pe ambele maluri ale Nistrului. Informarea locuitorilor din regiunea transnistreană a Republicii Moldova despre esența politicilor promovate de Guvern și beneficiile reintegrării statului.
16. Elaborarea unei strategii de incluziune a activităților economice, sociale, culturale, administrative și politice a cetățenilor și agenților economici din stînga Nistrului în sistemele economice, sociale, culturale și politice a Republicii Moldova.

IV. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ, SECURITATEA ENERGETICĂ, SPORIREA COMPETITIVITĂȚII ȘI CREAREA LOCURILOR DE MUNCĂ

A. Dezvoltarea mediului de afaceri și a climatului investițional

1. Negocierea și semnarea Acordului cu Fondul Monetar Internațional, în vederea asigurării stabilității macroeconomice, bugetare și financiare, necesare pentru crearea unui climat investițional favorabil.
2. Asigurarea priorității în implementarea reformelor ce vizează dezvoltarea mediului privat care sunt în consonanță cu planurile de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM – UE.
3. Supravegherea respectării contractului de către investitor a angajamentelor investiționale asumate în baza contractului de concesiune a Aeroportului Internațional Chișinău și întreprinderea, după caz, a acțiunilor în apărarea interesului statului, în conformitate cu legislația în vigoare.
4. Asigurarea protecției dreptului de proprietate, a respectării obligațiilor contractuale și a prevenirii tentativelor de preluare abuzivă a afacerilor.
5. Elaborarea și aprobarea legislației în vederea instituirii funcției de avocat al poporului pentru protecția mediului de afaceri (business ombudsman).
6. Crearea unui cadru instituțional adecvat și funcțional pentru examinarea petițiilor, contestațiilor și/sau litigiilor investiționale.
7. Simplificarea procedurilor și reducerea costurilor de înregistrare și lichidare benevolă a unei afaceri. Reducerea numărului actelor permissive eliberate de

- autorități și a numărului de activități licențiate, în scopul eliminării barierelor de intrare pe piață a noilor companii și stimulării concurenței.
8. Lansarea unui mecanism instituționalizat de soluționare a disputelor investiționale conform legislației în vigoare.
  9. Instituirea unor proceduri simplificate pentru accesul mediului de afaceri la justiție.
  10. Aprobarea unui nou Cod al muncii sau actualizarea celui existent.
  11. Introducerea transparenței depline a tuturor societăților comerciale înregistrate în Republica Moldova. Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice.
  12. Reorganizarea Camerei Înregistrării de Stat într-o autoritate publică și reducerea tarifelor aplicate antreprenorilor, inclusiv liberalizarea accesului la registrul de stat al persoanelor juridice.
  13. Reducerea numărului și tarifelor pentru servicii publice prestate agenților economici contra plată, extinderea e-serviciilor și aplicarea universală a conceptului de ghișeu unic.
  14. Creșterea transparenței în procesul de efectuare a controalelor la agenții economici și diminuarea treptată a numărului acestora. Asigurarea funcționalității operaționale și extinderea Registrului de stat al controalelor, inclusiv cele efectuate de Centrul Național Anticorupție.
  15. Optimizarea numărului instituțiilor abilitate cu funcții de control, inclusiv interzicerea colaboratorilor ministerului de interne să efectueze controale planificate sau inopinate agenților economici din țară, cu excepția cazurilor de desfășurare a unor activități antreprenoriale ilegale.
  16. Aplicarea principiilor de efectuare a controalelor de stat asupra activității de întreprinzător, inclusiv în domeniul fiscal și vamal.
  17. Elaborarea, promovarea și aprobarea unei inițiative legislative privind introducerea moratoriului la efectuarea controalelor la fața locului și a perchezițiilor în cadrul unui proces contravențional, asupra activității de întreprinzător.
  18. Stabilirea caracterului consultativ pentru controalele de stat efectuate la întreprinderile mici și mijlocii pe parcursul a trei ani de la înființarea întreprinderilor în cauză.
  19. Simplificarea procedurilor de autorizare în comerț, inclusiv prin aplicarea mecanismului de notificare.
  20. Simplificarea procesului de raportare financiară și statistică prin elaborarea și lansarea unei platforme unice de raportare la Inspectoratul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Biroul Național de Statistică.

21. Elaborarea și adoptarea cadrului legal care ar stabili o metodologie unică pentru toate autoritățile publice în procesul de stabilire a costurilor la serviciile publice prestate mediului de afaceri. Implementarea principiului de declarații pe propria răspundere în lansarea și dezvoltarea afacerilor.
22. Elaborarea și implementarea indicatorilor de performanță pentru autoritățile publice care reglementează activitatea de întreprinzător. Identificarea unui mecanism de evaluare externă independentă a tuturor autorităților publice cu funcții de reglementare și control de stat.
23. Implementarea Strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător pe anii 2013-2016. Revizuirea și consolidarea mecanismului de analiză a impactului de reglementare în procesul de creație legislativă, inclusiv în cadrul procesului de armonizare a legislației naționale cu cea europeană, neadmiterea aprobării fără analiza impactului de reglementare a actelor normative și legislative care afectează sectorul privat.
24. Racordarea politicilor de suport al întreprinderilor mici și mijlocii la principiile „Small Business Act for Europe”.
25. Facilitarea participării beneficiarilor naționali la programele tematice ale UE: Programul „Competitivitatea întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii” (COSME 2014-2020); Programul-cadru de cercetare și inovare (2014-2020) – „ORIZONT 2020”, programele clusteriale regionale, susținute de Strategia UE pentru Regiunea Dunării (2014-2020) și programele de cooperare regională (2014-2020).
26. Diversificarea instrumentelor de finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii din surse externe de finanțare; canalizarea spre acest sector a liniilor de credit externe, inclusiv prin intermediul companiilor de leasing și microfinanțare.
27. Capitalizarea fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii. Extinderea Programului de atragere a remitențelor în economia națională „PARE 1+1”.
28. Dezvoltarea programelor de susținere antreprenorială a tinerilor și femeilor din zonele rurale și de adaptare a companiilor la „economia verde”.
29. Susținerea sectoarelor productive ale economiei prin crearea și dezvoltarea instrumentelor infrastructurii antreprenoriale, și anume: parcuri industriale, clustere, zone economice libere, parcuri științifico-tehnologice, incubatoare de afaceri și de inovare.
30. Majorarea volumului de investiții publice și eficientizarea procesului de alocare a finanțelor publice destinate dezvoltării infrastructurilor necesare businessului, având în vedere principiul dezvoltării echilibrate a regiunilor țării.

31. Atragerea investițiilor străine în sectoarele competitive ale economiei și în cele cu valoare adăugată, precum și în cadrul proiectelor majore în domeniul infrastructurii și industriei, inclusiv prin cofinanțarea proiectelor investiționale.
32. Restructurarea Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din Moldova (MIEPO) și a Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).
33. Aprobarea și implementarea Strategiei cu privire la atragerea investițiilor și promovarea exportului pentru anii 2016-2020.
34. Reducerea barierelor administrative la export, cu accent pe producătorii mici și mijlocii.
35. Încurajarea cooperării antreprenorilor și integrarea lor în rețelele regionale și globale de producție și comerț, precum și introducerea unor practici europene de management în scopul creșterii potențialului național de export.
36. Elaborarea unui sistem competitiv la nivel regional de facilități pentru atragerea investițiilor străine directe în industrie.
37. Elaborarea unui program național de industrializare a țării.
38. Simplificarea procedurilor de eliberare și/sau prelungire a permiselor de ședere pentru cetățenii străini pe teritoriul Republicii Moldova.
39. Elaborarea listelor de proiecte investiționale naționale de dezvoltare, inclusiv în UTA Găgăuzia bazate pe indicatori obiectivi de performanță în scopul creării de locuri de muncă și a creșterii economice, precum și eliminarea barierelor birocratice în implementarea acestora.
40. Monitorizarea lunară a evoluției principalelor proiecte investiționale în derulare pentru identificarea bariere inutile și eliminarea acestora.
41. Dezvoltarea unor instrumente financiare de garantare a exporturilor. Fortificarea eforturilor agenților economici în diversificarea piețelor de desfacere.
42. După caz, utilizarea cu promptitudine a instrumentelor de apărare comercială a pieței interne față de importurile de mărfuri similare din străinătate.
43. Instituirea unui mecanism structurat și permanent de consultare cu mediul de afaceri la elaborarea politicilor de dezvoltare durabilă a diferitor ramuri ale economiei naționale.
44. Creșterea oportunităților de ocupare și susținerea tinerilor pentru încadrarea lor pe piața forței de muncă.
45. Implementarea programelor de formare profesională și dezvoltare a competențelor antreprenoriale pentru diferite categorii de populație în corelație cu necesitățile pieții forței de muncă.
46. Modernizarea sistemului cooperăției de consum din țară prin revizuirea cadrului juridic și instituțional aferent.

B. Inovații și dezvoltare tehnologică

1. Reformarea guvernării sistemului național de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare în vederea adoptării unui model mai deschis, incluziv și transparent.
2. Asigurarea accesului pe bază de competiție la programele de finanțare de stat în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării.
3. Elaborarea cadrului legislativ de suport pentru firmele inovaționale, inclusiv a Legii privind fondurile venture (capitalurile de risc); liberalizarea politicii comerciale și fiscale aferente transferului tehnologic și implementării inovațiilor tehnologice.
4. Restructurarea și consolidarea Agenției Naționale pentru Inovare și Transfer Tehnologic.
5. Dezvoltarea unor instrumente de finanțare competitivă a firmelor orientate spre inovarea produselor, proceselor, marketingului și a managementului.
6. Intensificarea legăturilor inovaționale dintre firme, instituțiile educaționale și instituțiile de cercetare.
7. Facilitarea relaționării și integrării tehnologice a firmelor autohtone și străine (business angels, investitori venture, innovation camps).
8. Susținerea integrării inovatorilor și cercetătorilor moldoveni în circuitul global al inovațiilor și ideilor.
9. Susținerea proiectelor de parteneriat public-privat în domeniul dezvoltării tehnologice și implementarea inovațiilor în economia națională și în sfera socială.

C. Transparentizarea și consolidarea sectorului financiar-bancar

1. Armonizarea legislației în domeniul financiar-bancar, al pieței de capital și de asigurări cu *acquis*-ul comunitar și cu cele mai bune practici ale Uniunii Europene; elaborarea unor noi legi sau/și îmbunătățirea celor existente privind Banca Națională a Moldovei, instituțiile financiare și Comisia Națională a Pieței Financiare în scopul consolidării independenței și responsabilității acestor autorități.
2. Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară de pe lângă Prim-ministru va efectua evaluări periodice a stabilității pieței financiare (bancare și ne-bancare).
3. Transparentizarea drepturilor de proprietate în instituțiile financiare bancare și ne-bancare și dezvăluirea proprietarilor instituțiilor financiare, beneficiarilor efectivi finali ai acestor instituții și monitorizarea continuă a acestora pentru

minimizarea riscurilor de creditare, de preluare corporativă ostilă și de fraudă financiară.

4. Crearea Depozitarului central unic de stat al valorilor mobiliare și lansarea Registrului unic de stat al deținătorilor de valori mobiliare, administrat de Depozitarul central unic de stat, și creșterea transparenței acționarilor până la beneficiarii finali.
5. Identificarea beneficiarilor efectivi ai companiilor înregistrate în jurisdicțiile ce nu implementează standardele internaționale de transparență, inclusiv din zonele *off-shore*, și asigurarea aplicării standardelor internaționale de transparență prin elaborarea amendamentelor la cadrul legislativ în vigoare.
6. Aplicarea testului *fit and proper* (standarde minime de integritate și transparență) pentru acționarii din sistemul financiar al Republicii Moldova, indiferent de mărimea cotei de participare în capitalul instituțiilor financiare.
7. Însăsprirea cerințelor și a sancțiunilor referitoare la guvernarea instituțiilor financiare, respectarea normelor prudențiale și gestionarea riscului bancar, inclusiv a sancțiunilor pentru gestionare inadecvată.
8. Modificarea Legii instituțiilor financiare și a Legii societăților pe acțiuni pentru enumerarea rolurilor distincte ale proprietarilor, membrilor consiliilor și organelor executive, introducerea altor măsuri de guvernare corporativă, precum și limitarea intervențiilor inadecvate ale instanțelor în funcționarea organelor corporative.
9. Elaborarea unei legi speciale de prevenire și gestionare a crizelor financiare.
10. Adoptarea și implementarea unei decizii delimitate în timp pe cazul celor trei bănci (BEM, Unibank, Banca Socială), în corespundere cu cele mai bune practici internaționale. Asigurarea transparenței acțiunilor întreprinse.
11. Elaborarea legislației naționale pentru integrarea companiilor de leasing în sectorul financiar național.
12. Creșterea graduală a fondului de garantare a depozitelor.
13. Sporirea intensității supravegherii și severității acțiunilor corective, inclusiv a penalizărilor și restricțiilor, contra instituțiilor financiare bancare și nebancare și, în special, a persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul lor, în cazul încălcării legislației și reglementărilor.
14. Fortificarea instituțională a sectorului de asigurări și a protecției consumatorilor în asigurări prin crearea Fondului național de garanție în domeniul asigurărilor.
15. Atragerea în Republica Moldova a filialelor și sucursalelor societăților financiare cu o bună reputație internațională.
16. Implementarea celor mai bune practici internaționale în domeniul prevenirii spălării banilor și combaterii finanțării terorismului, precum și stabilirea parteneriatelor operaționale cu instituțiile UE și alte state.

17. Modernizarea infrastructurii pieței de capital și sporirea accesului la investiții în valori mobiliare corporative și de stat.
18. Examinarea posibilității de implementare a mecanismului de tranzacționare continuă pe piața reglementată de capital.
19. Asigurarea accesului în timp real la cotațiile bursiere aferente valorilor mobiliare tranzacționate pe piața reglementată de capital.
20. Perfecționarea cadrului legislativ în scopul stimulării tranzacțiilor efectuate cu valori mobiliare, inclusiv tranzacționarea valorilor mobiliare de stat.
21. Consolidarea cadrului juridic și instituțional al Băncii Naționale a Moldovei și Comisiei Naționale a Pieței Financiare în implementarea activităților de supraveghere în domeniu.
22. Fortificarea independenței și atribuțiilor funcționale ale Băncii Naționale a Moldovei și Comisiei Naționale a Pieței Financiare în procesul de luare a deciziilor sale.
23. Acordarea suportului necesar la elaborarea codurilor de conduită corporativă pentru diferite segmente ale pieței financiare.
24. Dezvoltarea sistemului nebanca și extinderea instrumentelor de finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii.
25. Promovarea instrumentelor de politici de reducere a banilor în numerar în circulație.

D. Politici fiscale și administrare fiscală și vamală eficientă

1. Eficientizarea, sistematizarea și armonizarea legislației fiscale și vamale, prin elaborarea și adoptarea legislației noi (Codul fiscal și Codul vamal), care să asigure predictibilitatea, transparența, siguranța, echitatea și claritatea politicilor fiscale și vamale.
2. Instituționalizarea procesului de elaborare și coordonare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu și elaborarea bugetului național în funcție de performanțele macroeconomice și printr-un proces participativ al mediului de afaceri și academic.
3. Consolidarea și unificarea unor impozite pentru reducerea poverii fiscale asupra mediului de afaceri. Introducerea distribuției unei cote a impozitului pe venitul persoanelor fizice în funcție de locul reședinței, în scopul îmbunătățirii echității fiscale a autorităților locale. Transparentizarea procesului și stabilirea criteriilor clare de repartizare a resurselor financiare din Fondul național pentru dezvoltare regională, Fondul de eficiență energetică, Fondul ecologic național, Fondul rutier și Fondul de subvenționare în agricultură.

4. Introducerea cotei unice a impozitului pe venitul persoanelor fizice și juridice, precum și a unei taxe/impozit de lux pentru persoanele fizice cu venituri mari (*wealth tax*).
5. Implementarea programelor de conformare a contribuabililor și dezvoltarea capacităților de management al riscurilor. Implementarea Strategiei de conformare a persoanelor fizice cu venituri mari.
6. Reexaminarea sistemului de impozitare a veniturilor fondurilor nestatale de pensii și a sistemului de deducere a contribuțiilor către acestea, precum și a sistemului de impozitare a activității societăților.
7. Revederea sistemului de evaluare și reevaluare a bunurilor imobiliare în scopuri fiscale.
8. Revederea sistemului de cheltuieli permise spre deducere de către agenții economici în scopuri fiscale.
9. Revizuirea sistemului de taxe rutiere și a sistemului de impozitare a deținătorilor de patentă de întreprinzător.
10. Stabilirea taxei pentru efectuarea procedurilor vamale în sumă fixă pentru unele servicii specifice activității vamale, conform standardelor Organizației Mondiale a Comerțului și ale Uniunii Europene.
11. Realizarea reformei Serviciului Fiscal de Stat prin aprobarea Legii Serviciului Fiscal de Stat. Excluderea activităților improprii din competențele Serviciului Fiscal de Stat. Implementarea unui sistem informațional integrat al Serviciului Fiscal de Stat.
12. Aprobarea și implementarea unui plan pe termen scurt și mediu de stabilizare și relansare a economiei naționale.
13. Actualizarea și implementarea acțiunilor prevăzute în Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității economiei naționale.
14. Reevaluarea mecanismelor și modului de formare a prețurilor la produsele social-importante și a tarifelor la utilități și servicii publice prestate populației și mediului de afaceri.
15. Dezvoltarea instrumentelor de piață pentru asigurarea creșterii economice și reducerea implicării statului în reglementarea rentabilității și/sau a adaosurilor comerciale.
16. Implementarea pe deplin a sistemului de declarare vamală electronică la export și import.
17. Implementarea „Contului unic” de achitare a obligațiilor fiscale.
18. Implementarea Sistemului informațional automatizat „Sistemul de management al cazurilor”.

19. Implementarea sistemului de declarare, raportare fiscală și achitare electronică. Dezvoltarea și modernizarea sistemului informațional al Inspectoratului Fiscal Principal de Stat și integrarea acestuia cu alte sisteme.
20. Revizuirea sistemului de penalități aplicate atât de Serviciul Fiscal de Stat, cât și de Serviciul Vamal pentru încălcările minore comise de agenții economici, în scopul reducerii mărimii acestora.
21. Aplicarea instrumentelor vamale moderne de analiză a riscurilor; intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a contrabandei.
22. Implementarea mecanismului de amânare a plăților la drepturile de import, lucru ce va facilita implementarea deplină a procedurilor simplificate ale UE pentru agenții economici autorizați.
23. Consolidarea capacităților auditului post-vămuire.
24. Modernizarea sistemelor informaționale vamale și promovarea schimbului de informații vamale cu UE și alte state. Asigurarea interoperabilității cu sistemele informaționale europene.
25. Implementarea ghișeului unic bazat pe interacțiunea electronică dintre autoritatea vamală și alte autorități competente.
26. Dezvoltarea controlului comun la frontiera cu România și Ucraina, după principiul *ghișeului unic*.
27. Dezvoltarea Sistemului de Tarif Vamal Integrat al Republicii Moldova (TARIM), în conformitate cu cel comunitar.
28. Facilitarea transportului internațional de mărfuri prin implementarea Noului Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS).
29. Introducerea mecanismului de „Import Control System” și „Export Control System”.
30. Implementarea conceptului de management integrat al frontierei de stat.
31. Îmbunătățirea sistemului de depunere a garanțiilor solicitate de organele vamale pentru a preveni apariția unor obligații vamale.
32. Fortificarea capacităților echipelor vamale mobile pentru asigurarea unui control eficient în interiorul țării, inclusiv în perimetrul transnistrean.
33. Revizuirea principiilor și a conceptului de aplicare a răspunderii pentru comiterea încălcărilor legislației vamale, în sensul neadmiterii aplicării unor amenzi exagerat de mari pentru încălcările minore sau care nu au prejudiciat încasările la bugetul de stat.
34. Extinderea și revederea numărului de tratate bilaterale pentru evitarea dublei impuneri cu statele partenere ale Republicii Moldova.
35. Perfecționarea cadrului normativ ce reglementează activitatea Serviciului Vamal

36. Crearea unui cadru instituțional independent pentru examinarea contestațiilor și remedierea disputelor comerciale cu agenții economici naționali în domeniul vamal și fiscal.
37. Cultivarea unui dialog constant și eficient cu societatea civilă și oamenii de afaceri în diferite domenii.
38. Îmbunătățirea administrării vamale și fiscale prin diferite instrumente de politici tarifare, economice și fiscal-bugetare care vin să contracareze economia tenebră a țării.

E. Protecția concurenței și eliminarea monopolurilor din economia națională

1. Consolidarea capacităților de analiză economică, financiară și juridică ale Consiliului Concurenței în vederea sesizării și combaterii încălcărilor legislației concurențiale.
2. Revizuirea cadrului normativ de reglementare a mediului de afaceri privind compatibilitatea cu Legea concurenței, sub aspectul identificării barierelor de intrare pe piață.
3. Elaborarea legislației secundare pentru implementarea legilor-cadru în domeniul concurenței, ajutorului de stat și al publicității.
4. Asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu la infrastructuri-cheie controlate de stat (telecomunicații, transport, infrastructuri portuare și aeroportuare etc.).
5. Eficientizarea monitorizării mediului concurențial pentru asigurarea competiției loiale și încurajarea intrării pe piață a noilor companii, în vederea demonopolizării sectoarelor economice.
6. Îmbunătățirea procesului și a mecanismului de avizare a proiectelor de legi și acte normative care se referă la aspecte de concurență, ajutor de stat și publicitate.
7. Dezvoltarea dialogului cu autoritățile publice centrale și locale, cu autoritățile de reglementare, cu asociațiile profesionale și de business pentru îmbunătățirea implementării legislației concurențiale.
8. Asigurarea transparenței și aplicarea acquis-ului comunitar în domeniul ajutorului de stat.
9. Identificarea și înlăturarea barierelor anticoncurențiale în industria alimentară și comerțul cu amănuntul a produselor alimentare.
10. Instituirea unui mecanism în vederea evitării încălcărilor anticoncurențiale în domeniul organizării și funcționării piețelor produselor agricole și agroalimentare.

11. Eficientizarea procesului de monitorizare a mediului concurențial pentru asigurarea competiției loiale și încurajarea intrării pe piață a noilor companii, în vederea demonopolizării sectoarelor economice.

F. Infrastructura calității, securitatea industrială și protecția consumatorului

1. Dezvoltarea și implementarea cadrului legal orizontal conform celor mai bune practici internaționale în domeniile standardizării, acreditării, infrastructurii de evaluare a conformității, metrologiei, precum și al protecției consumatorilor.
2. Ajustarea standardelor naționale la standardele internaționale, europene și promovarea implementării acestora.
3. Preluarea sistemului european de infrastructură a calității și crearea premiselor pentru semnarea Acordului dintre Republica Moldova și UE de recunoaștere a conformității produselor industriale.
4. Ajustarea infrastructurii și instituirea mecanismului de coordonare a activității de supraveghere a pieței în conformitate cu cerințele UE.
5. Dezvoltarea sistemului național de laboratoare, inclusiv private, pentru testarea inofensivității și calității produselor.

G. Administrarea proprietății publice

1. Profesionalizarea managementului executiv și a consiliilor de administrație ale întreprinderilor de stat, creșterea transparenței privind formarea și componența consiliilor de administrație, inclusiv prin elaborarea și implementarea indicatorilor de performanță.
2. Efectuarea auditului de performanță și a inspectărilor financiare la companiile aflate în proprietatea statului.
3. Perfecționarea cadrului legal în domeniul administrării patrimoniului public de către autoritățile publice centrale și locale.
4. Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice centrale și locale în procesul de implementare și monitorizare a proiectelor de parteneriat public-privat.
5. Impulsionarea procesului de privatizare a patrimoniului de stat din domeniile liberalizate, bazat pe principiile transparenței, legalității și eficienței.
6. Asigurarea descentralizării patrimoniale prin accelerarea procesului de delimitare a proprietății de stat de cea a unităților administrativ-teritoriale, a bunurilor din domeniul public și din domeniul privat.
7. Remunerarea conducătorilor întreprinderilor de stat și a societăților pe acțiuni cu capital de stat în baza unor criterii și indicatori de performanță.

H. Dezvoltarea agriculturii moderne

1. Garantarea securității alimentare a țării prin dezvoltarea dinamică a sectorului agroindustrial și sporirea competitivității/productivității acestuia, cu accente pe: promovarea producției cu valoare adăugată înaltă, asigurarea pieței interne cu produse autohtone competitive, substituirea produselor agroalimentare din import și creșterea exporturilor, în special de produse finite.
2. Modernizarea și restructurarea lanțului agroalimentar în scopul conformării la cerințele internaționale și cele comunitare privind siguranța alimentelor, sistemele de control și standardele de calitate.
3. Consolidarea cadrului normativ aferent dezvoltării durabile a sectorului agroalimentar, prin elaborarea documentelor de politici strategice cu abordări ramurale.
4. Revizuirea sistemului de impozitare în agricultură.
5. Identificarea procedurilor privind formarea prețurilor la produsele petroliere, inclusiv prin stabilirea dreptului agricultorilor de import al produselor petroliere pentru necesitățile proprii.
6. Liberalizarea reală a pieței resurselor agricole. Simplificarea procedurilor de certificare și testare a produselor (a materialului semincer, săditor și a produselor de uz fitosanitar etc.) certificate de către instituțiile abilitate din UE. Recunoașterea și aplicarea catalogului UE a soiurilor de plante și semințe pe teritoriul Republicii Moldova.
7. Perfecționarea cadrului legislativ aferent reglementării mecanismului de recunoaștere unilaterală a certificatelor fitosanitare și sanitar-veterinare emise în alte state, în special în Uniunea Europeană, SUA, Canada și Japonia.
8. Asigurarea și simplificarea accesului la finanțare în vederea modernizării sectorului și dezvoltării unei infrastructuri de piață moderne, prin:
  - reglementarea/fundamentarea legislativă a direcțiilor, principiilor și procedurilor de administrare/control al mijloacelor Fondului de subvenționare, cu accente sporite pe susținerea financiară prioritară a producătorilor mici/mijlocii și a tinerilor fermieri;
  - identificarea și atragerea asistenței externe aferente complexului agroindustrial, diversificarea instrumentelor de finanțare existente (credite tehnice preferențiale, leasing, granturi etc.), precum și evaluarea continuă a capacităților de absorbție a resurselor financiare oferite de comunitatea internațională a donatorilor.
9. Stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură și crearea unui mecanism de creditare atractiv pentru agricultori.
10. Reformarea sistemului de învățământ, cercetare științifică, consultanță și extensiune rurală, precum și crearea sistemului integrat de informare în

agricultură, pentru asigurarea unei interconexiuni strânse cu necesitățile sectorului.

- 11.Reducerea constrângerilor regulatorii pentru producătorii agricoli prin eliminarea barierelor birocratice din sector, în special a celor nontarifare și a celor ce țin de imperfecțiunile cadrului legal, inclusiv pentru toate procesele de interacțiune dintre fermier și instituțiile abilitate.
- 12.Auditarea externă a costurilor care stau la baza tarifelor de testare și acreditare, aplicate de laboratoarele de stat aflate la autofinanțare, în vederea reducerii acestora. Stimularea concurenței prin atragerea investițiilor în laboratoarele private și scoaterea acestui sector de sub monopolul statului.
- 13.Armonizarea legislației naționale la normele și rigorile internaționale/comunitare, pentru asigurarea inofensivității și calității produselor alimentare de origine vegetală și animală.
- 14.Sprijinirea adaptării și atenuării efectelor schimbărilor climatice asupra producției agricole, prin:
  - implementarea sistemelor de protecție a culturilor agricole contra condițiilor climatice nefavorabile (înghețuri, grindină);
  - extinderea/reabilitarea sistemelor de irigare și drenare;
  - identificarea soiurilor noi de plante, înalt productive și rezistente la condițiile nefavorabile ale mediului;
  - aplicarea unui sistem redus de perturbare a solului, prin utilizarea sistemelor *No-till* și *Mini-till*.
- 15.Crearea și/sau modernizarea infrastructurii post-recoltare în regiunile rurale.
- 16.Preluarea și implementarea sistemului de calitate și control al Uniunii Europene pe piața fructelor și legumelor.
- 17.Facilitarea modernizării sectorului zootehnic din țară în vederea respectării cerințelor UE de calitate și inofensivitate a produselor de origine animală.
- 18.Susținerea comercializării produselor autohtone prin intermediul rețelelor de magazine.
- 19.Elaborarea și inițierea implementării strategiilor/programele de dezvoltare pentru ramurile strategice ale sectorului agroalimentar.
- 20.Acordarea sprijinului în organizarea și asocierea producătorilor agricoli, inclusiv prin extinderea și diversificarea serviciilor de consultanță și consiliere.
- 21.Micșorarea prețurilor pentru certificarea produselor agricole plasate pe piață sau exportate. Stimularea dezvoltării organismelor de certificare și laboratoarelor de încercări private.
- 22.Liberalizarea pieței resurselor și consumabilelor agricole, precum și simplificarea procedurilor de import, certificare și testare a produselor

- (materialul semincer, săditor, produselor de uz fitosanitar etc.) certificate de organisme recunoscute de țările UE.
23. Delimitarea clară a atribuțiilor funcționale ai diferitor autorități publice centrale responsabile de politici agrare, siguranța alimentelor și supravegherea pieței.
  24. Reformarea instituțiilor de cercetare în domeniul agriculturii și a instituțiilor cu profil agrar în vederea optimizării costurilor operaționale și orientării la necesitățile pieței.
  25. Perfecționarea legislației funciare în vederea folosirii mai raționale a terenurilor agricole. Urgentarea elaborării și implementării noului Cod funciar.
  26. Decentralizarea și simplificarea procedurii de înregistrare a tranzacțiilor funciare și transmiterea acestor atribuții autorităților publice locale.
  27. Promovarea politicii de consolidare a terenurilor agricole și asigurarea securității alimentare în țară.
  28. Identificarea noilor măsuri de sprijin a tinerilor fermieri prin intermediul programelor de promovare a investițiilor agricole și non-agricole.
  29. Consolidarea dialogului cu exponenții societății civile (ONG-uri, asociații de producători/procesatori) afiliate sectorului agroalimentar, în vederea fortificării cadrului legislativ-normativ din domeniu.

I. Dezvoltare regională echilibrată

1. Promovarea politicilor integrate de dezvoltare regională prin corelarea politicilor sectoriale cu cele de dezvoltare a regiunilor.
2. Diminuarea dezechilibrelor regionale existente prin valorificarea potențialului socioeconomic al regiunilor de dezvoltare și asigurarea competitivității acestora.
3. Crearea condițiilor pentru atragerea și distribuția echitabilă în regiuni a investițiilor de capital.
4. Sporirea calității și a impactului participării regiunilor în cadrul cooperării transfrontaliere și a euroregiunilor. Stabilirea de noi parteneriate cu țările din vecinătate.
5. Creșterea eficienței utilizării resurselor financiare publice prin asigurarea sinergiei dintre fondurile de dezvoltare disponibile.
6. Elaborarea planului de amenajare a teritoriului național și a planurilor regionale de amenajare a teritoriului.
7. Consolidarea capacităților instituționale ale agențiilor de dezvoltare regională și altor actori implicați în implementarea politicii de dezvoltare regională.
8. Introducerea planificării și finanțării multianuale a proiectelor realizate din fondurile de dezvoltare regională.
9. Organizarea teritorială a Republicii Moldova în conformitate cu Nomenclatorul unităților teritoriale de statistică (NUTS) al UE.

J. Securitate și eficiență energetică

1. Integrarea Republicii Moldova în piața energetică europeană prin transpunerea *acquis*-ului Uniunii Europene în domeniul energetic și realizarea proiectelor de interconexiune prioritare.
2. Elaborarea și adoptarea cadrului normativ în domeniul energetic în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și *acquis*-ul comunitar, în special implementarea pachetelor energetice pentru piața energiei electrice și cea a gazelor naturale.
3. Diversificarea căilor și surselor de aprovizionare cu gaze naturale și energie electrică:
  - sporirea securității energetice în sectorul gazelor naturale prin operaționalizarea gazoductului Ungheni–Iași și construcția tronsonului Ungheni–Chișinău;
  - explorarea și dezvoltarea potențialului propriu de resurse de gaze și țiței în regiunea de sud a țării și adoptarea Legii petrolului;
  - demararea implementării proiectelor de interconexiune în domeniul energiei electrice cu România.
4. Asigurarea activității eficiente a SA „Termoelectrica” (creată în baza reorganizării sistemului termoenergetic din mun. Chișinău), precum și crearea unei platforme performante de generare a energiei electrice și termice prin asigurarea modernizării întreprinderii respective.
5. Implementarea proiectelor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie, inclusiv prin intermediul Agenției pentru Eficiență Energetică și al Fondului pentru eficiență energetică.
6. Reducerea intensității energetice și a consumului specific de energie în toate sectoarele economiei naționale prin implementarea Programului național pentru eficiență energetică 2011-2020 și a planurilor naționale de acțiuni în domeniul eficienței energetice.
7. Valorificarea surselor regenerabile de energie prin implementarea Planului național de acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile pentru anii 2013-2020 și a legislației secundare aferente.
8. Asigurarea cadrului legislativ, instituțional și operațional pentru o concurență reală, deschiderea efectivă a pieței, precum și stabilirea prețului la energie în mod transparent și echitabil.
9. Îmbunătățirea guvernantei corporative în întreprinderile energetice cu capital de stat, precum și asigurarea transparenței și a bunei guvernări în sectorul energetic.
10. Acordarea suportului în asigurarea unui proces continuu, transparent, participativ și repetabil al planificării, programării regional-sectoriale și identificării proiectelor în domeniul eficienței energetice a clădirilor publice.
11. Adoptarea și implementarea legislației cu privire la energia regenerabilă.

12. Elaborarea programului național care vizează dezvoltarea sectorului biomasei.
13. Revizuirea politicii de formare a prețurilor la produsele petroliere și modificarea cadrului legal în acest sens.
14. Elaborarea și implementarea cadrului juridic și normativ adecvat pentru dezvoltarea și exploatarea resurselor naturale într-o manieră transparentă, profitabilă și sustenabilă.

K. Transport

1. Implementarea angajamentelor sectoriale din Acordul de Asociere cu UE, Acordului privind Spațiul Aerian Comun și a Strategiei de transport și logistică pe anii 2013-2022.
2. Organizarea sistemului instituțional al autorităților administrative de certificare, supraveghere și control al siguranței feroviare, navale și din domeniul infrastructurii drumurilor, conform modelelor larg răspândite și implementate în statele Uniunii Europene.
3. Elaborarea, aprobarea și implementarea normelor tehnice, a standardelor europene de calitate și siguranță la proiectarea, construcția, reabilitarea și întreținerea drumurilor, la clasificarea drumurilor conform nivelului de întreținere, periodicitate, specificațiilor de lucrări, tipului de îmbrăcăminte, precum și a standardelor de cost pentru întreținerea curentă a drumurilor publice.
4. Formarea și implementarea sistemului de atribuire și întreținere a drumurilor pe bază de contracte multianuale și de performanță.
5. Continuarea lucrărilor de reabilitare a drumurilor naționale în proces de execuție, lansarea și avansarea maximă în realizarea noilor proiecte de reabilitare a drumurilor naționale, de construcție a drumurilor de ocolire pentru localități, de reabilitare a drumurilor de conexiune cu centrele sociale (școli, grădinițe, puncte medicale, oficii poștale și servicii ale administrației publice locale).
6. Lansarea unui proiect comun Moldova, România și Ucraina, care să prevadă conectarea acestor țări printr-un serviciu feroviar de transport pasageri de mare viteză.
7. Introducerea standardelor europene de siguranță și calitate la toate tipurile de transport și implementarea politicilor destinate modernizării infrastructurii, parcului de mijloace de transport antrenate în serviciile de transport regulat de pasageri, sporirea siguranței serviciilor de transport și introducerea auditului siguranței rutiere.
8. Implementarea de către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor a serviciilor electronice e-Autorizații, inclusiv e-CEMT (Autorizația Conferinței Europene a Miniștrilor de Transport), și a sistemului de management inteligent

integrat în transporturile rutiere, oferirea accesului la procurarea de servicii prin sisteme de vânzări electronice, introducerea biletului electronic etc.

9. Implementarea unui mecanism de dezvoltare sustenabilă a operatorilor de transport public, inclusiv prin crearea unui cadru normativ transparent, expectabil, a unui mediu competitiv, nediscriminatoriu, care ar oferi acces companiilor moldovenești la piețele externe ale serviciilor de transport, pentru dezvoltarea Republicii Moldova ca centru regional de tranzit și pentru combaterea transporturilor ilicite.
10. Elaborarea politicilor de implementare a obligației de deservire publică în transportul public feroviar interurban de pasageri.
11. Lansarea procesului și realizarea lucrărilor de reabilitare a infrastructurii feroviare.
12. Dezvoltarea și lansarea terminalelor logistice multimodale.
13. Extinderea și modernizarea capacităților portuare și asigurarea navigabilității râurilor Nistru și Prut (până la Ungheni) în scopul conectării la rețelele logistice internaționale. Stimularea accesului operatorilor la piața serviciilor de transport naval și sporirea gradului de integrare cu alte tipuri de transport.
14. Acordarea suportului necesar pe plan intern și internațional pentru menținerea statutului de membru la sistemul internațional de asigurări a vehiculelor „Cartea Verde”.

L. Construcții

1. Eliminarea constrângerilor de ordin administrativ și normativ pentru obținerea actelor permise în sectorul construcțiilor – promovarea Codului urbanismului și construcțiilor.
2. Reformarea sistemului de emitere a certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construcție prin reducerea numărului de proceduri și a termenului de obținere a acestora.
3. Continuarea reformării sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor.
4. Asigurarea calității în construcții prin:
  - atestarea specialiștilor;
  - verificarea și expertizarea documentației de proiect pentru construcții;
  - efectuarea controlului calității lucrărilor de construcții și producerii materialelor de construcții.
5. Facilitarea implementării inovațiilor și tehnologiilor noi în construcții și producerea materialelor de construcție.
6. Reformarea sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor prin armonizarea cu reglementările europene.

7. Reformarea modului de gestionare a fondului locativ și adoptarea noii Legi cu privire la condominiu.
8. Promovarea cerințelor minime de performanță energetică a clădirilor și elaborarea Programului național de reabilitare termică a blocurilor locative.
9. Promovarea politicilor de asigurare cu locuințe a tinerilor și categoriilor de persoane socialmente vulnerabile, inclusiv prin realizarea proiectelor de construcție a locuințelor pentru categoriile de populație menționate.
10. Optimizarea proceselor de coordonare și autorizare a activităților și lucrărilor în domeniul construcțiilor.

M. Societatea informațională, tehnologia informației și comunicațiilor

1. Implementarea multisectorială a Strategiei naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”.
2. Dezvoltarea infrastructurii comunicațiilor electronice, cu extinderea accesului și conectivității, crearea condițiilor de dezvoltare continuă a rețelelor publice de comunicații electronice în bandă largă, implementarea serviciului universal în domeniul comunicațiilor electronice, reglementarea și gestionarea eficientă a spectrului de frecvențe radio.
3. Tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră cu acoperire națională.
4. Eficientizarea administrării și asigurarea utilizării în comun a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice existente, precum și promovarea concurenței rețelelor și a serviciilor.
5. Liberalizarea și dezvoltarea pieței serviciilor poștale și îmbunătățirea calității, diversității și accesului la serviciile poștale.
6. Crearea condițiilor pentru elaborarea și valorificarea conținutului național digital.
7. Creșterea gradului de alfabetizare digitală, dezvoltarea competențelor digitale și a incluziunii digitale. Sporirea gradului de securitate și încredere în spațiul digital.
8. Elaborarea unei viziuni strategice intersectoriale, stabilirea obiectivelor specifice și determinarea intervențiilor necesare pentru asigurarea securității cibernetice a Republicii Moldova.
9. Crearea condițiilor necesare pentru ridicarea competitivității industriei IT pe plan regional și internațional prin adoptarea Legii privind parcurile din industria tehnologiei informației și a Strategiei sectoriale de sporire a competitivității industriei IT.
10. Ajustarea bazei juridico-normative pentru implementarea Cadrului de interoperabilitate guvernamental și a recomandărilor privind interconectarea și

interoperabilitatea conținutului/resurselor autohtone. Implementarea accesului la registrele și bazele de date de importanță națională pentru toate autoritățile și instituțiile publice centrale și locale, în concordanță cu atribuțiile și funcțiile acestor autorități.

11. Coordonarea creării sistemelor informaționale automatizate concomitent cu reingineria proceselor existente de acordare a serviciilor publice, în scopul prestării acestora în format electronic. Implementarea documentului electronic și facilitarea utilizării la maximum a semnăturii digitale la solicitarea și prestarea tuturor serviciilor publice de către autoritățile publice centrale.
12. Crearea Centrului de excelență în domeniul IT, în parteneriat cu companii multinaționale și donatori.
13. Utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicații moderne pentru ridicarea calității serviciilor în cazuri de urgență prin crearea Serviciului național unic pentru apelurile de urgență 112.
14. Sporirea nivelului de securitate a registrelor publice de importanță statală, în primul rând a Registrului de stat al populației, precum și a gradului necesar de securitate a documentelor de identitate și de călătorie.
15. Afișarea de către instituțiile publice a tuturor informațiilor de interes public în format electronic pe portalul datelor deschise.
16. Încheierea de acorduri de cooperare la nivel internațional pentru îmbunătățirea capacității de răspuns în cazul unor atacuri cibernetice majore.

V. JUSTIȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI

A. Asigurarea continuității și finalității reformelor în justiție

1. Implementarea eficientă a Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 și consolidarea rezultatelor acesteia.
2. Elaborarea unui nou document de politici pentru asigurarea continuității reformei sectorului justiției.
3. Decriminalizarea legislației și prin instituirea și implementarea unui spectru extins de măsuri punitive efective non-privative de libertate, diversificarea și sporirea eficienței instrumentarului probațiunii.
4. Optimizarea hărții instanțelor de judecată și specializarea judecătorilor, precum și crearea completelor specializate, inclusiv în judecătoriile de primă instanță, pentru a asigura calitatea deciziilor, repartizarea aleatorie eficientă a dosarelor, îmbunătățirea administrării și optimizarea cheltuielilor de întreținere a instanțelor de judecată.

5. Constituirea unui sistem transparent bazat pe profesionalism și integritate de acces și promovare în funcția de judecător, inclusiv la curțile de apel și la Curtea Supremă de Justiție.
6. Analiza sistemului căilor de atac, pentru eficientizarea mecanismelor și asigurarea participanților la proces a dreptului de apărare și publicitate ședințelor de judecată.
7. Consolidarea capacităților funcționale și sporirea eficienței funcționale a Inspecției Judiciare și a Departamentului de Administrare Judecătorească.
8. Diminuarea duratei proceselor de judecată, inclusiv prin simplificarea procedurilor în cazul unor tipuri de acțiuni civile (inclusiv reducerea numărului de trepte de contestare a hotărârilor judecătorești, introducerea obligatorie a medierii, pentru un anumit tip de litigii civile).
9. Elaborarea și asigurarea implementării criteriilor de calitate a deciziilor instanțelor de judecată, unificarea practicii judiciare și reformarea regulilor privind motivarea deciziilor instanțelor de judecată conform standardelor internaționale, pentru garantarea dreptului la un proces echitabil. Reducerea numărului de erori judiciare prin îmbunătățirea programelor de formare profesională continuă a magistraților. Elaborarea criteriilor de responsabilitate a judecătorilor pentru calitatea actului de justiție.
10. Monitorizarea implementării cadrului legal cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a organelor sale pentru consolidarea capacității acestora, diminuarea marjei de discreție în procesul de luare a deciziilor, asigurarea transparenței activității, precum și pentru revizuirea, la necesitate, a prevederilor în vigoare din domeniu.

B. Promovarea reformei organelor procuraturii, excluderea influenței politice și creșterea transparenței activității acestora

1. Asigurarea implementării standardelor comunitare în activitatea procuraturii.
2. Promovarea implementării prioritare a Concepției de reformă a procuraturii, inclusiv prin:
  - aprobarea în lectura a II-a a legii cu privire la procuratură;
  - consolidarea instituțiilor de autoadministrare a procuraturii ca garant al independenței procurorilor și asigurarea independenței (autonomiei) financiare a procuraturii și a organelor de autoadministrare (similar magistraților);
  - garantarea unui proces corect de selectare, numire, promovare, evaluare și tragere la răspundere disciplinară a procurorilor;

- concretizarea competențelor procuraturii în domeniul penal și a raporturilor cu alte entități de stat abilitate cu competențe în domeniul anchetei penale;
- revizuirea modului de sesizare a procuraturii de către instituțiile publice și funcționari în scopul limitării influenței externe asupra instituției și a procesului de gestionare a cauzelor penale (neadmiterea discuțiilor în format politico-administrativ, a solicitării de către terți a informațiilor și luarea de măsuri pe cauze penale concrete în conformitate cu hotărârile Curții Constituționale și legislația procesuală);
- aplicarea unei practici uniforme de adoptare a soluțiilor legale în desfășurarea activității procuraturii, în special în cadrul procesului penal;
- optimizarea hărții procuraturilor corelativ cu harta judecătoriilor și asigurarea dotării corespunzătoare cu personal și condiții tehnice (sedii, mijloace tehnice, auto, resurse financiare pentru expertize, comisii rogatorii, traduceri, citări);
- sporirea independenței procesuale a procurorilor și stabilirea unor reguli clare care să reglementeze relațiile cu procurorii ierarhic superiori, cu precădere în partea ce vizează preluarea și redistribuirea dosarelor penale;
- continuarea practicilor de specializare a procurorilor pe cauze specifice;
- revizuirea funcționării procuraturilor specializate, inclusiv constituirea structurilor competente și specializate în combaterea criminalității organizate (grupări criminale, infracțiuni contra securității statului, terorism, contrabandă, infracțiuni economico-financiare, crime cibernetice, trafic);
- implementarea unui sistem de responsabilitate instituțională și individuală, concomitent cu corelarea nivelului de remunerare a procurorilor cu cel al magistraților (judecătorilor);
- dezvoltarea sistemului informațional destinat procuraturii, organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată, în scopul de a asigura trecerea treptată la conceptul de „e-Dosar”;
- modificarea procedurii de numire a procurorului general în vederea asigurării independenței acestuia și excluderii oricărei influențe politice;
- revizuirea competențelor procuraturii și limitarea acestora în alte domenii de interes public;
- implementarea reformelor în domeniul urmăririi penale, cu asigurarea abordării complexe și coordonate a acestei probleme (coordonarea și sincronizarea schimbărilor structurale și de competență în procuratură, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal).

C. Drepturile omului

1. Elaborarea și asigurarea realizării Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2016-2019. Asigurarea implementării recomandărilor formulate pentru Republica Moldova în cadrul Mecanismului de Evaluare Periodică Universală a Drepturilor Omului.
2. Dezvoltarea politicilor cuprinzătoare și coordonate în vederea prevenirii și combaterii tuturor formelor de violență. Crearea mecanismului de susținere a victimelor violenței și de supraveghere a executării ordonanțelor de protecție.
3. Sporirea gradului de informare și educare a populației în domeniul violenței în familie și abuzului sexual.
4. Dezvoltarea mecanismului de finanțare și asigurarea resurselor financiare suficiente pentru serviciile de asistență și protecție a victimelor violenței domestice.
5. Asigurarea și promovarea drepturilor copilului în conformitate cu standardele internaționale, în particular cu Convenția ONU privind drepturile copilului din 1989, luând în considerare prioritățile identificate în contextul concret al Republicii Moldova, în particular pentru grupurile vulnerabile.
6. Dezvoltarea mecanismelor de prevenire și combatere a tuturor formelor de exploatare, abuz, neglijare și violență împotriva copiilor.
7. Îmbunătățirea sistemului de identificare și asistență a copiilor în situații vulnerabile, care presupune participarea copiilor în procesul decizional.
8. Implementarea măsurilor axate pe promovarea drepturilor copilului în cadrul familiei și instituțiilor, precum și consolidarea capacităților părinților și îngrijitorilor de a asigura dezvoltarea copilului.
9. Consolidarea capacităților instituționale ale camerelor de audiere a minorilor, inclusiv a instituției intervievatorilor. Specializarea actorilor din justiție responsabili pentru lucrul cu minorii. Crearea și dezvoltarea Centrului pentru asistența copiilor victime și martori ai infracțiunilor.
10. Dezvoltarea sistemului de asistență psihologică a minorilor aflați în custodie.
11. Respectarea drepturilor persoanelor aflate în locuri de detenție, prevenirea și combaterea torturii, îmbunătățirea sistemului de reabilitare a acestora. Asigurarea reorganizării serviciilor medicale din penitenciare.
12. Îmbunătățirea condițiilor de detenție, inclusiv prin reconstrucția penitenciarelor existente, construcția penitenciarelor noi și demararea procesului de construcție a caselor de arest.
13. Promovarea și respectarea drepturilor omului în procesul de urmărire penală, conform prevederilor art. 5 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.
14. Consolidarea instituției probațiunii, inclusiv prin utilizarea monitorizării electronice a subiecților probațiunii.

15. Dezvoltarea mecanismului de compensare a prejudiciilor în caz de eroare judiciară în cauze penale și revizuirea legislației privitor la compensarea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare de către organele de drept.
16. Îmbunătățirea procesului de îmbunătățire a executării în termen a deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) și a hotărârilor arbitrajelor la nivel național.
17. Consolidarea capacității instituționale a activității eficiente a Oficiului Avocatului Poporului.
18. Consolidarea cadrului normativ ce reglementează activitatea și competențele Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.
19. Crearea mecanismului de asigurare a publicării anuale a rapoartelor privind interceptarea convorbirii persoanelor, efectuate prin intermediul mijloacelor de comunicare.
20. Dezvoltarea principiului accesului liber la justiție prin extinderea subiecților cu drept de reprezentare în judecată.
21. Promovarea măsurilor afirmative pentru asigurarea creșterii reprezentării femeilor în funcții decizionale în structurile de reprezentare publică și politică.
22. Îmbunătățirea mecanismelor de conciliere a vieții de familie cu cea profesională.
23. Dezvoltarea instrumentelor eficiente de creditare și susținere a femeilor în dezvoltarea afacerilor proprii.
24. Facilitarea și sporirea participării femeilor în viața politică și în procesul de luare a deciziilor, prin modificarea cadrului legal în vederea introducerii obligativității cotei minime de reprezentare.

D. Asigurarea supremației legii

1. Consolidarea rolului Curții Constituționale prin promovarea noilor reglementări privind competența, procedura, criteriile de selectare a judecătorilor, extinderea cercului subiecților de sesizare.
2. Revizuirea procedurilor de accesare în profesia de avocat, pe baze de merit, prin asigurarea transparenței și dreptului de contestare, consolidarea organelor de autoadministrare și a mecanismului de răspundere disciplinară a avocaților.
3. Dezvoltarea sistemului de răspundere disciplinară a profesiilor conexe sistemului de justiție, precum și revizuirea principiului de stabilire a costurilor pentru serviciile prestate.
4. Crearea, dezvoltarea și asigurarea interoperabilității sistemelor informaționale. (e-Procuratura, Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor și a altor instrumente relevante din domeniul justiției, e-Executare, e-Notariat, e-Arest, e-Probațiune, e-Licențe, Registrul electronic al procurilor, Registrul persoanelor autorizate, Registrul de stat al actelor de stare civilă, e-Organizații, etc).

5. Modernizarea statisticii judiciare prin dezvoltarea unui sistem informațional de colectare, analiză și raportare a datelor, precum și stabilirea unor indicatori de calitate.
6. Implementarea cadrului legal de consolidare a sistemului de expertiză judiciară prin concretizarea statutului expertului judiciar, asigurarea independenței profesionale a acestora, dezvoltarea expertizelor judiciare de alternativă, crearea infrastructurii și a bazei metodologice moderne la efectuarea expertizelor.
7. Perfecționarea mecanismului de publicare a hotărârilor judecătorești și extinderea accesului public la dosare, cu respectarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal.

VI. AFACERILE INTERNE ȘI SIGURANȚA CETĂȚEANULUI

1. Elaborarea unei viziuni integrate privind reforma sistemului organelor de ocrotire a normelor de drept din Republica Moldova.
2. Realizarea activităților menite să asigure creșterea nivelului de încredere a societății în poliție. Continuarea procesului de reformă structurală și funcțională integrată a Ministerului Afacerilor Interne în vederea îmbunătățirii capacităților organizatorice și creșterii calității serviciilor prestate comunității, precum și asigurării respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.
3. Continuarea implementării prevederilor Acordului de Asociere pe domeniul afacerilor interne și asigurarea sustenabilității rezultatelor obținute în procesul postliberalizare a regimului de vize.
4. Adoptarea și implementarea cadrului legislativ și instituțional cu privire la statutul unic al angajaților Ministerului Afacerilor Interne.
5. Crearea Centrului integrat de instruire pentru aplicarea legii.
6. Adoptarea cadrului legal și dezvoltarea capacităților instituționale de management al crizelor.
7. Îmbunătățirea cooperării structurilor Ministerului Afacerilor Interne cu celelalte agenții de aplicare a legii la nivel național, în vederea creșterii eficienței activității de prevenire și combatere a criminalității.
8. Reducerea timpului de intervenție la apelurile cetățenilor până la 15 minute.
9. Implementarea criteriilor europene și internaționale de apreciere a rezultatelor activității instituțiilor de drept.
10. Promovarea în instituțiile de drept a unei politici de cadre eficiente, bazate pe concurs public, perfecționarea continuă cu suportul specialiștilor din străinătate.

11. Extinderea sistemului de monitorizare video a traficului și a ordinii publice pe întreg teritoriul țării; adaptarea cadrului legal pentru funcționarea acestui sistem.
12. Descentralizarea serviciilor polițienești și a celor din domeniul situațiilor excepționale prin transferul unor atribuții de administrare către autoritățile locale, inclusiv dezvoltarea conceptului de poliție comunitară
13. Renovarea sectoarelor de poliție și dotarea subdiviziunilor polițienești cu mijloace de intervenție moderne și euroconforme.
14. Asigurarea interconectării sistemelor informaționale și de comunicare ale instituțiilor de drept și control, implementarea „dosarului electronic”, e-rețineri, etc.
15. Îmbunătățirea capacităților de expertiză a Ministerului Afacerilor Interne, inclusiv prin echiparea cu laborator specializat pentru expertize ADN.
16. Îmbunătățirea cooperării dintre Ministerul Afacerilor Interne, structurile și subdiviziunile acestora cu organele procuraturii.
17. Profesionalizarea trupelor de carabinieri.
18. Consolidarea managementului integrat al frontierei de stat și a sistemului de gestionare a migrației.
19. Crearea punctelor comune de control la frontiera de stat.
20. Consolidarea intervențiilor integrate ale polițiștilor, pompierilor și medicilor în situațiile de urgență. Continuarea implementării serviciului SMURD.
21. Extinderea rețelei remizelor de pompieri și salvatori pe întreg teritoriul țării, renovarea graduală a parcului de autospeciale.
22. Crearea sistemului de înștiințare a populației despre apariția pericolelor de producere a situațiilor excepționale (în baza tehnologiei CellBroadcast).

VII. BUNA GUVERNARE

A. Administrația centrală și locală

1. Realizarea reformei administrației publice centrale inclusiv prin optimizarea numărului de ministere și a autorităților publice, costurilor administrative, în rezultatul unei analize complexe.
2. Adoptarea și implementarea Strategiei de Bună Guvernare.
3. Actualizarea programelor de dezvoltare strategică a fiecărui minister în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere RM-UE, precum și întreprinderea măsurilor concrete de implementare a acestora.
4. Realizarea unei studiu-analiză comprehensivă și multidimensională de reorganizare administrativ-teritorială a Republicii Moldova.

5. Asigurarea mecanismului de monitorizare și responsabilizare a autorităților administrației publice privind modul de exercitare a atribuțiilor, nivelul de realizare a angajamentelor și administrarea bugetului: prezentarea de către miniștri în Parlament a rapoartelor privind resursele cheltuite și reformele realizate, în baza strategiilor sectoriale de cheltuieli, plasarea obligatorie pe paginile web a rapoartelor de activitate, elaborate în baza planurilor anuale de acțiuni.
6. Asigurarea vizibilității și transparenței asistenței externe.
7. Îmbunătățirea coordonării asistenței tehnice și financiare din străinătate și mobilizarea resurselor pentru realizarea obiectivelor strategice. Crearea cadrului instituțional pentru coordonarea asistenței externe și a consiliilor sectoriale cu participarea donatorilor străini.
8. Diversificarea cooperării tehnice și financiare cu partenerii externi de dezvoltare.
9. Descentralizarea și consolidarea autonomiei decizionale, organizaționale și financiare a autorităților administrației publice locale (instituțional și administrativ).
10. Dezvoltarea cadrului legal conform principiilor constituționale privind descentralizarea serviciilor publice și autonomia locală, precum și prevederilor Cartei Europene a Autonomiei Locale.
11. Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice responsabile de domeniul administrației publice locale și de colaborarea intersectorială pe segmentul dezvoltare locală și regională.
12. Elaborarea și promovarea concepției de reformă teritorial-administrativă în spiritul delegării competențelor și facilitării accesului cetățenilor la serviciile publice.
13. Asigurarea autonomiei decizionale, organizaționale, financiare și bugetare a autorităților publice locale.
14. Asigurarea transparenței procesului decizional și creșterea nivelului de participare a populației prin instituirea mecanismelor și practicilor de organizare a audierilor și a dezbaterilor publice la nivel local, în special în mediul rural, în procesul elaborării bugetului local, a strategiilor de dezvoltare locală, politici de dezvoltare intercomunitară pentru prestarea serviciilor publice de calitate, etc.
15. Promovarea și stimularea politicilor de cooperare intercomunitară pentru prestarea serviciilor publice de calitate.
16. Consolidarea dialogului direct, sistematic și instituționalizat între administrația publică centrală și cea locală, inter și intra instituționali.

17. Direcționarea coerentă a competențelor, resurselor, responsabilităților, în baza estimărilor capacităților administrative ale autorităților publice locale, pentru furnizarea la nivel local și regional a unor servicii publice de calitate.
18. Transmiterea către administrația publică locală a competențelor privind constatarea și sancționarea unor fapte ilegale ce țin de organizarea vieții la nivel comunitar.
19. Dezvoltarea managementului performanței în administrația publică.
20. Diversificarea mecanismelor de menținere a personalului performant, creșterea activității și prestigiului funcției publice prin îmbunătățirea sistemului de motivare salarială și non salarială.
21. Consolidarea cadruului normative și dezvoltarea competențelor profesionale ale funcționarilor publici în domeniul formulării și implementării politicilor publice, inclusive implementarea mecanismului de analiză ex-ante a impactului politicilor publice.
22. Introducerea standardelor minime de calitate pentru serviciile publice și a sistemului de indicatori de monitorizare/evaluare a calității lor, precum și a instrumentelor de depunere a reclamațiilor cu privire la serviciile publice prestate substandard.

B. Finanțele publice

1. Realizarea integrală a angajamentelor stabilite în calitate de condiționalități în matricele de politici aferente programelor de suport bugetar oferit de UE.
2. Evaluarea strategică a eficienței cheltuielilor publice la nivel de sectoare și instituții.
3. Promovarea unei politici bugetare prudente, previzibile și responsabile, care ar asigura stabilitatea pe termen mediu și lung a bugetului.
4. Asigurarea bunei implementări a Strategiei de descentralizare financiară, în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale.
5. Intensificarea controlului asupra gestionării resurselor financiare, inclusiv externe. Implementarea integrală și perfecționarea sistemului de bugetare pe programe bazat pe performanță.
6. Implementarea sistemului „Trezorerie în timp real”, care să ofere accesul publicului la informații privind fluxurile financiare, veniturile și cheltuielile publice, datoria publică, gestionarea proprietății publice, contractele de achiziții de mărfuri, lucrări și servicii publice, precum și privind subvențiile și ajutorul de stat.
7. Implementarea reformei în domeniul finanțării investițiilor fezabile.
8. Elaborarea și implementarea conceptului de soluție fiscală individuală pentru agenții economici din țară.

9. Preluarea și implementarea celor mai bune practici în ceea ce privește reglementarea prețului de transfer.
10. Introducerea noilor Standarde de evidență contabilă în sectorul public. Crearea Consiliului pentru Standarde de evidență contabilă în sectorul public.
11. Modernizarea și transparentizarea proceselor de achiziții publice, precum și consolidarea capacităților instituționale de efectuare acestora. Facilitarea achizițiilor publice de produse și servicii din aceeași unitate administrativ-teritorială.
12. Punerea în aplicare a sistemului de e-Achiziții și externalizarea graduală a serviciilor de achiziții publice. Crearea unei instituții independente de soluționare a contestațiilor referitoare la achizițiile publice.
13. Aprofundarea proceselor de audit intern și extern, precum și a controlului financiar pentru asigurarea utilizării economice, eficace și eficiente a banilor publici.
14. Sporirea gradului de acoperire a funcției de audit intern în autoritățile publice centrale și locale de nivelul al doilea și armonizarea activității acestora la standardele și bunele practici în domeniu.
15. Implementarea și dezvoltarea în continuare a instrumentelor și tehnicilor de control managerial prin alinierea activității entităților publice la principiile, standardele și bunele practici de control intern și de management al riscurilor.
16. Dezvoltarea continuă a planificării bugetare multianuale.
17. Perfecționarea cadrului legal în domeniul contabilității și al auditului.
18. Implementarea de noi instrumente de administrare a datoriei publice.

C. Reforma serviciilor publice

1. Eliminarea continuă a serviciilor publice ineficiente și depășite de timp și prestarea serviciilor publice online și în regim mobil pentru toți cetățenii și pentru business.
2. Dezvoltarea platformei de e-Guvernare și a sistemului electronic național.
3. Introducerea votului electronic și susținerea formelor de democrație participativă prin sisteme informatice, inclusiv pentru a asigura implicarea la distanță a diasporei în procesele social-politice interne.
4. Implementarea cadrului de interoperabilitate a sistemelor informaționale de stat.
5. Implementarea sistemului unic de circulație electronică a documentelor în cadrul autorităților publice centrale.
6. Implementarea și asigurarea funcționalității Portalului guvernamental al serviciilor publice electronice.
7. Elaborarea și implementarea regulamentelor administrative care determină modul de prestare a serviciilor publice electronice.

8. Consolidarea centrelor de date departamentale și dezvoltarea platformei tehnologice guvernamentale comune (MCloud) în conformitate cu standardele internaționale.
9. Promovarea investițiilor inteligente în IT în cadrul autorităților publice centrale.

D. Colaborarea Autorităților Publice Centrale cu UTA Găgăuzia

1. Dezvoltarea și fortificarea dialogului continuu multidimensional cu UTA Găgăuzia.
2. Elaborarea și implementarea unui program durabil pentru realizarea colaborării în domenii de dezvoltare structurale, social-economice, infrastructură și umanitară (inclusiv predarea limbii de stat și găgăuze în cadrul procesul educațional).

VIII. PROTECȚIA MEDIULUI

1. Dezvoltarea unei strategii globale privind mediul, care să reglementeze reformele instituționale planificate pentru asigurarea punerii în aplicare și a respectării legislației în materie de mediu.
2. Realizarea reformei instituționale prin restructurarea instituțională a autorității centrale de mediu și a autorităților subordonate, pentru dezvoltarea capacităților de implementare a politicilor în sectorul de mediu și de gestionare a componentelor de mediu.
3. Integrarea principiilor de conservare, protecție și reabilitare a mediului, dezvoltare durabilă, dezvoltare economică verde și de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale.
4. Crearea unui sistem de monitoring integrat și control al calității mediului, prin implementarea unor mecanisme eficiente de reglementare și control: autorizații integrate de mediu, instrumente economice, taxe ecologice, plăți pentru poluare, răspunderea extinsă a producătorului ș.a.
5. Restabilirea, protecția și conservarea diversității biologice prin extinderea suprafețelor de păduri pînă la 15% din teritoriul țării și a ariilor naturale protejate de stat pînă la 8%, precum și asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemelor naturale.
6. Creșterea nivelului educației și culturii ecologice a cetățenilor, inclusiv prin încorporarea educației ecologice în sistemul de educație formală, precum și prin asigurarea accesului la instrumentele și materialele adecvate pentru educația ecologică nonformală și informală.
7. Crearea sistemului informațional integrat de mediu și asigurarea accesului la informația de mediu.

8. Îmbunătățirea calității apelor de suprafață prin implementarea sistemului de gestionare integrată a resurselor de apă conform principiului de bazin hidrografic.
9. Sporirea accesului cetățenilor la sisteme sigure de alimentare cu apă potabilă de calitate și la servicii de sanitație.
10. Restabilirea și îmbunătățirea calității solurilor, managementul durabil al terenurilor, reconstrucția ecologică a terenurilor degradate, a celor afectate de alunecări și a fîșiiilor de protecție a terenurilor agricole.
11. Gestionarea durabilă, protecția și conservarea resurselor minerale utile, inclusiv a resurselor de petrol și gaze naturale
14. Implementarea măsurilor de reducere a poluării aerului, inclusiv de la sursele de transport și activitățile economice.
15. Dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deșeurilor menajere solide și a sistemelor de colectare selectivă și reciclare a deșeurilor, care ar contribui la reducerea cantităților de deșeuri depozitate și creșterea ratei de reciclare.
16. Crearea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor, de colectare, tratare, valorificare sau eliminare a fluxurilor de deșeuri specifice și periculoase.
17. Evacuarea și distrugerea stocurilor de deșeuri de poluanți organici persistenti.
13. Reducerea impactului riscurilor naturale și protecția împotriva dezastrelor.
19. Identificarea resurselor și mecanismelor de finanțare internațională în domeniul protecției mediului și asigurarea participării Republicii Moldova în cadrul convențiilor, proiectelor și organizațiilor de mediu.

IX. POLITICI SOCIALE PROACTIVE

A. Muncă, migrația forței de muncă și politici salariale

1. Consolidarea cadrului legislativ și instituțional privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.
2. Promovarea măsurilor de prevenire a șomajului și de motivare a angajatorilor în vederea integrării pe piața muncii a grupurilor cu nevoi și cerințe speciale.
3. Îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul muncii având drept scop asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale ambelor părți în raporturile de muncă, cu accent deosebit pe combaterea fenomenului muncii nedeclarate și economiei informale.
4. Fortificarea capacităților Inspectoratului de Stat al Muncii, inclusiv prin eliminarea constrângerilor de ordin legislativ în scopul asigurării drepturilor social-economice ale salariaților.

5. Ajustarea legislației naționale la directivele Uniunii Europene pentru asigurarea securității sociale.
6. Corelarea cererii de forță de muncă pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat.
7. Elaborarea standardelor ocupaționale și implementarea programelor de formare profesională și dezvoltare a competențelor antreprenoriale pentru diferite categorii de populație în corelație cu necesitățile pieții forței de muncă.
8. Dezvoltarea cadrului normativ privind mobilitatea profesională și încheierea acordurilor bilaterale în domeniul migrației de muncă.
9. Dezvoltarea programelor de informare și consiliere a cetățenilor pentru a asigura o mobilitate sigură a cetățenilor.
10. Promovarea și implementarea unui program complex, multidisciplinar și interinstituțional de reintegrare a persoanelor revenite de peste hotare.
11. Majorarea graduală a salariului minim pe țară în vederea creșterii protecției sociale a salariaților, perfecționarea sistemelor de salarizare în vederea motivării pentru productivitate și excelență profesională.

B. Asigurări sociale

1. Instituirea pensiei de bază ca instrument de sporire a protecției sociale a pensionarilor.
2. Asigurarea stabilității, durabilității și transparenței sistemului public de asigurări sociale.
3. Crearea și consolidarea mecanismului de stabilire a prestațiilor de asigurări sociale în baza contribuțiilor de asigurări sociale achitate.
4. Efectuarea schimbărilor parametrice în sistemul de pensionare în vederea eficientizării formulelor de calcul și indexare a pensiilor.
5. Continuarea procesului de unificare a condițiilor de pensionare pentru toate categoriile de persoane.
6. Implementarea certificatelor electronice de concediu medical.

C. Asistență socială și protecția familiei

1. Dezvoltarea sistemică a asistenței sociale pentru a spori nivelul de protecție a cetățenilor, familiilor și coeziunea socială.
2. Asigurarea accesului la servicii sociale de calitate prin perfecționarea cadrului normativ care reglementează modul de organizare și funcționare a serviciilor sociale.
3. Sporirea și evaluarea calității serviciilor sociale prin implementarea eficientă a mecanismelor de acreditare și inspecție a prestatorilor de servicii sociale.

4. Consolidarea programelor de ajutor social pentru creșterea nivelului de protecție a familiilor și crearea mecanismelor de activare sociala.
5. Prevenirea instituționalizării copiilor prin dezvoltarea programelor de intervenție timpurie și dezvoltarea serviciilor alternative.
6. Prevenirea și combaterea violenței, neglijării, exploatării copiilor și promovarea practicilor nonviolente în educația copiilor.
7. Dezvoltarea politicilor proactive de susținere a familiilor cu copii, implementarea programelor pentru dezvoltarea abilităților parentale.
8. Elaborarea și implementarea programelor destinate copiilor rămași în țară ca urmare a fenomenului migrației.
9. Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități prin implementarea recomandărilor și observațiilor Comitetului ONU.
10. Elaborarea unui mecanism imparțial de evaluare a persoanelor cu dizabilități în vederea stabilirii capacității de muncă.
11. Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități mintale, prin crearea sistemului de îngrijiri în comunitate.
12. Dezvoltarea societății inclusive, consolidarea capacităților angajaților instituțiilor publice implicate în procesul de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități.
13. Consolidarea capacităților naționale în domeniul combaterii violenței în familie.
14. Dezvoltarea cadrului legislativ și de politici în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie. Îmbunătățirea accesului victimelor traficului de ființe umane la servicii de calitate.
15. Sensibilizarea opiniei publice cu privire la prevenirea și eliminarea stereotipurilor de gen, precum și a condițiilor care generează situații discriminatorii în diferite domenii.
16. Finalizarea proceselor cu referință la Antreprenorialul Social și Serviciile Sociale.

X. EDUCAȚIA

1. Ridicarea prestigiului profesiei de pedagog prin elaborarea și implementarea unui sistem de salarizare orientat spre motivarea performanței, carieră, autonomie educațională și integritate.
2. Aprobarea și implementarea unui program național pentru sporirea calității resursei umane în educație, inclusiv prin reconceptualizarea învățământului pedagogic.

3. Dezvoltarea unui mecanism eficient de monitorizare, analiză a progresului, consultare și informare a medului academic și a societății civile în procesul de implementare a cadrului legal și de politici din domeniul educației.
4. Consolidarea capacităților și funcționalității instituțiilor de asigurare a calității în învățământ.
5. Evaluarea externă a calității programelor și a instituțiilor de învățământ în vederea autorizării de funcționare provizoriei sau acreditării.
6. Modernizarea curriculară pentru asigurarea relevanței studiilor și integrării socioprofesionale depline.
7. Implementarea tehnologiilor informaționale în managementul instituțiilor și în procesul educațional la toate treptele de învățământ.
8. Modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ orientată spre inovarea, relevanța, eficiența educației și accesul echitabil la studii.
9. Elaborarea și implementarea mecanismelor de asigurare a transparenței și a participării comunității la procesele decizionale privind dezvoltarea și administrarea eficientă a instituțiilor de învățământ și formarea competențelor pentru participare.
10. Perfecționarea cadrului normativ și elaborarea programului național privind promovarea formării profesionale pe parcursul întregii vieți.
11. Dezvoltarea cadrului național al calificărilor și a instrumentelor pentru recunoașterea și validarea competențelor și a calificărilor obținute în diferite contexte educaționale, eliminarea barierelor pentru dezvoltarea și mobilitatea profesională.
12. Dezvoltarea rețelei serviciilor de educație antepreșcolară și preșcolară și perfecționarea cadrului normativ privind funcționarea acestor servicii.
13. Implementarea programului național de dezvoltare a educației incluzive și cultivarea toleranței și tratamentului non-discriminator în mediul educațional și în societate.
14. Consolidarea activității de cercetare în instituțiile de învățământ superior prin promovarea parteneriatelor dintre universitate-guvern-business și facilitarea internaționalizării.
15. Modernizarea învățământului profesional tehnic în vederea asigurării relevanței studiilor, angajabilității absolvenților și integrarea instituțiilor de învățământ profesional tehnic în Spațiul European al educației și formării profesionale prin promovarea principiilor procesului de la Copenhaga.
16. Stimularea implicării mediului economic, partenerilor sociali și a comunității civile în educație pentru utilizarea eficientă a expertizei, sincronizarea activităților și optimizarea resurselor.

17. Perfecționarea cadrului normativ și modernizarea infrastructurii școlare pentru alimentarea sănătoasă a copiilor și elevilor.
18. Perfecționarea normelor de finanțare în învățământul în vederea satisfacerii noilor standarde educaționale.
19. Însușirea calitativă a limbii române a Republicii Moldova în școală și în societate și promovarea bunei funcționări a acesteia în comunicarea între cetățeni.
20. Elaborarea și implementarea programului național pentru educația extracurriculară orientată spre realizarea funcției de dezvoltare a vocației, creativității și spiritului antreprenorial.

XI. CERCETARE ȘI ȘTIINȚĂ

1. Reformarea sistemului național de cercetare și inovare.
2. Dezvoltarea mecanismelor pentru stimularea meritocrației, stoparea exodului de cadre științifice și motivarea diasporei pentru participare în proiectele naționale de cercetare.
3. Asigurarea condițiilor pentru atingerea performanței în cercetare și perfecționarea cadrului normativ privind finanțarea sustenabilă a științei în vederea promovării și valorificării excelenței științifice și a impactului societal.
4. Elaborarea unui program național de motivare pentru cariera științifică.
5. Promovarea cercetărilor interdisciplinare orientate spre soluționarea provocărilor societale (salvgardarea identității și patrimoniului cultural, creșterea calității și speranței la viață, conservarea biodiversității și securitatea ecologică, generarea de cunoaștere, implementarea inovațiilor și a transferului tehnologic) din sursele bugetului de stat și surse externe.
6. Înființarea de parcuri științifice și tehnologice, în parteneriat public- privat.
7. Crearea parteneriatelor dintre diaspora științifică și organizațiile din sfera cercetării și inovării din Republica Moldova, susținerea mobilității profesionale și motivarea pentru reîntoarcerea în țară a cercetătorilor.

XII. SĂNĂTATEA

1. Alinierea la bunele practici europene conform *aquis*-ului european, inclusiv prin aprobarea Codului Sănătății, ajustarea Cadrului normativ aferent.
2. Organizarea serviciilor medicale în funcție de necesitățile populației prin crearea rețelei naționale strategice de prestatori de servicii medicale.
3. Finanțarea prestatorilor de servicii medicale în baza rezultatelor și performanțelor demonstrate; îmbunătățirea mecanismelor de plată/remunerare

- instituționale și personale; schimbarea formulei de finanțare pentru anumite tipuri de asistență medicală.
4. Îmbunătățirea accesului la tratament medicamentos prin schimbarea politicilor de prețuri la medicamente, extinderea listei de medicamente compensate, revizuirea protocoalelor naționale și formularului farmacoterapeutic național.
  5. Modernizarea serviciilor de sanătate, inclusiv serviciului de supraveghere de stat al sănătății publice, prin regionalizarea acestuia, îmbunătățirea coordonării la nivel local între toate nivelurile de asistență medicală.
  6. Dezvoltarea serviciilor de îngrijiri paliative și reabilitare, serviciilor comunitare și de sănătate mintală, asigurarea sănătății reproducerii, fortificarea serviciului de asistență medicală urgentă prespitalicească.
  7. Sporirea eficienței instituțiilor medicale prin îmbunătățirea mecanismelor de guvernare și schimbarea mecanismelor de achiziții în sănătate.
  8. Stimularea investițiilor în modernizarea tehnologiilor medicale, inclusiv din resurse formate de instituții pentru aceasta, dar și sporirea cotei procentuale a contribuției financiare a fondatorilor instituțiilor medico-sanitare publice.
  9. Centrarea sistemului de sănătate pe nevoile pacientului, fortificarea asistenței medicale primare, îmbunătățirea accesului la toate tipurile de asistență medicală prin digitalizarea completă a întregului sistem de sănătate; asigurarea transparenței, clarității și simplității regulilor de acces, dar și pachetului de servicii încadrat în Programul Unic.
  10. Asigurarea profilaxiei și controlului eficient al bolilor infecțioase cu impact social, controlului bolilor netransmisibile, bolilor profesionale, promovarea și educarea de timpuriu a modului sănătos de viață prin adoptarea de noi programe naționale intersectoriale.
  11. Implementarea legislației privind controlul tutunului, aprobarea pachetului de legi privind controlul alcoolului, aplicarea taxei pe viciu și creșterea accizelor pentru produsele din tutun și băuturile alcoolice, ca sursă de finanțare suplimentară pentru sistemul de sănătate.
  12. Implementarea mecanismelor noi de formare, motivare și reținerea resurselor umane în sănătate, prin aprobarea strategiei de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății 2016-2025.
  13. Restabilirea încrederii reciproce și îmbunătățirea relației medic-pacient prin aprobarea și implementarea noului Codul Deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului.
  14. Îmbunătățirea calității procesului de formare a resurselor umane, prin fortificarea bazelor de cercetare medicală și științifică, precum și instruire universitară și postuniversitară, prin crearea Spitalului Universitar.

XIII. CULTURA

1. Elaborarea cadrului legal pentru protejarea patrimoniului cultural național, promovarea creativității artistice și a industriilor culturale.
2. Formarea și dezvoltarea sistemului național de documentare, evidență, conservare și protejare a patrimoniului cultural național.
3. Valorificarea și integrarea patrimoniului cultural și a potențialului creator în proiecte de dezvoltare comunitară naționale și locale.
4. Promovarea patrimoniului cultural național și integrarea lui în sistemul valorilor europene și mondiale.
5. Îmbunătățirea și consolidarea sistemului educațional-artistice național.
6. Modernizarea și diversificarea ofertei de servicii culturale.
7. Dezvoltarea industriilor culturale și protejarea meșteșugurilor tradiționale.
8. Revitalizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale naționale.
9. Promovarea politicii de formare a centrelor culturale comunitare.
10. Formarea capacităților instituționale necesare implementării Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020” (Institutul Monumentelor, Institutul Cultural Moldovenesc, Centrul de formare în domeniul culturii).
11. Promovarea în comun cu partenerii de dezvoltare a Programului național de digitalizare a bibliotecilor publice.
12. Susținerea Programului Europa Creativă în scopul promovării proiectelor culturale ale asociațiilor obștești și instituțiilor de cultură.
13. Consolidarea relațiilor culturale cu alte țări, inclusiv cu diaspora.
14. Implementarea managementului performant în instituțiile publice de cultură.
15. Implementarea modelelor de finanțare competitivă pentru susținerea politicilor culturale și a oamenilor de cultură.
16. Dezvoltarea cadrului normativ și consolidarea infrastructurii pentru restaurarea patrimoniului cultural-istoric
17. Digitalizarea arhivei patrimoniului cultural-istoric

XIV. TINERET ȘI SPORT

1. Promovarea și stimularea participării tinerilor în cadrul diferitor programe de mobilitate.
2. Dezvoltarea și consolidarea rețelei consiliilor locale de tineret, astfel încât să fie extinsă aria de acoperire teritorială a acestora. Promovarea programelor orientate spre dezvoltarea competențelor de a participa în procesul decizional.

3. Crearea sistemelor de orientare, consiliere și calificare în domeniul muncii și al viitoarelor oportunități de muncă. Promovarea accesului la piața muncii și asigurarea calității locurilor de muncă.
4. Promovarea acțiunilor de voluntariat, sensibilizarea populației referitor la valoarea voluntariatului și recunoașterea socială a muncii prestate de voluntari.
5. Dezvoltarea cadrului normativ și metodologic de acreditare a serviciilor pentru tineri, precum și asigurarea calității acestor servicii.
6. Creșterea numărului de beneficiari ai programelor de stagii profesionale.
7. Perfecționarea și extinderea mecanismului de stimulare a tinerilor care se angajează la lucru în mediul rural și în orașele mici.
8. Susținerea antreprenoriatului în rândul tinerilor, inclusiv prin facilități fiscale, dezvoltarea programelor de abilitare economică și promovarea antreprenoriatului în rândul tinerilor, diversificarea oportunităților de inițiere a afacerilor.
9. Dezvoltarea programelor de promovare a modului de viață sănătos în rândul tinerilor.
10. Elaborarea strategiei naționale de dezvoltare a educației fizice și sportului.
11. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sportive și a bazei tehnico-materiale a instituțiilor sportive și elaborarea cadrului normativ privind exploatarea acestora.
12. Susținerea sportivilor de performanță cu rezultate la nivel național și internațional.
13. Dezvoltarea unor programe de concursuri naționale orientate spre stimularea creativității, identificarea și punerea în valoare a tinerelor talente.
14. Creșterea nivelului de implicare a tinerilor în procesul de consolidare a democrației participative
15. Dezvoltarea oportunităților antreprenoriale și de angajare în câmpul muncii în rândul tinerilor

XV. MASS-MEDIA

1. Elaborarea concepției naționale de dezvoltare a mass-media, bazată pe fortificarea pluralismului și libertății de exprimare.
2. Implementarea unui mecanism viabil de dezvoltare a produsului audiovizual autohton, securizarea spațiului informațional al Republicii Moldova și prevenirea/combaterea influențelor mediatice interne și externe cu caracter propagandistic.
3. Asigurarea cadrului legal pentru transparența proprietății mass-mediei (vizând structura acționariatului și identitatea beneficiarului final), instituirea unui

- control riguros pentru prevenirea concentrării proprietății mass-media, implicit sancționarea pentru nerespectarea prevederilor legale în domeniu.
4. Adoptarea unui nou Cod al audiovizualului în conformitate cu Rezoluțiile Consiliului European, directivele Uniunii Europene, bunelor practici comunitare și recomandările partenerilor de dezvoltare.
  5. Racordarea reformelor Instituției publice naționale a audiovizualului Compañia „Teleradio-Moldova” în direcția promovării intereselor publicului și excluderea tacită a imixtiunii factorului politic în activitatea audiovizualului public.
  6. Asigurarea de jure și de facto a independenței activității Consiliului Coordonator al Audiovizualului și consolidarea calității sale de garant al interesului public în domeniul audiovizualului prin neadmiterea ingerinței politice în activitatea acestuia.
  7. Abilitarea Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu prerogative ferme de asigurare a pluralismului de opinii în programele audiovizuale, promovarea politicilor privind respectarea drepturilor omului și a libertăților civice fundamentale. Revizuirea procedurii de sancționare a contraveniențelor din domeniul audiovizualului în conformitate cu standardele europene.
  8. Implementarea Legii privind deetatizarea publicațiilor periodice publice și liberalizarea pieței de distribuție a presei scrise.
  9. Crearea unui cadru propice de dezvoltare a domeniului publicității, neadmiterea concurenței neloiale în această sferă și dozarea proporțională a publicității din exterior în spațiul mediatic autohton.
  10. Armonizarea Legii privind accesul la informație în consonanță cu imperativele și practicile de guvernare electronică.

XVI. DIASPORA

1. Aprobarea și implementarea Strategiei „Diaspora 2025”
2. Implementarea abordării integrate a migrației și diasporei la nivel central și local.
3. Consolidarea Biroului pentru relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat ca instituție ce asigură coordonarea politicilor publice destinate diasporei.
4. Delimitarea instituțională clară dintre Biroul Relații Interetnice și Biroul pentru relații cu diaspora, cu transferul către ultimul a tuturor atribuțiilor și competențelor ce țin de diasporă.
5. Perfecționarea mecanismului și facilitarea recunoașterii diplomelor și calificărilor educaționale naționale și a celor obținute peste hotare.
6. Dezvoltarea și promovarea sistemelor și produselor electronice pentru facilitarea accesului diasporei la servicii online de calitate.

7. Facilitarea transportului și transferului de bani pentru diaspora și familiile rămase în țară.
8. Creșterea numărului programelor cu și pentru diasporă, în vederea păstrării identității naționale, promovării tradițiilor și patrimoniului cultural, și organizarea proiectelor tematice pentru o mai bună promovare a imaginii Moldovei peste hotare.
9. Diversificarea serviciilor de predare complementară (instruire online, la distanță) pentru copiii din diasporă.
10. Susținerea școlilor duminicale și a cursurilor de limbă română din diasporă.
11. Dezvoltarea unui set de instrumente financiare pentru atragerea investițiilor diasporei: fonduri de economii și investiții pentru migranți, și platforme de finanțare mixtă.

XVII. MINORITĂȚI NAȚIONALE

1. Elaborarea și aplicarea Strategiei de integrare a minorităților naționale din Republica Moldova.
2. Crearea condițiilor necesare pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a persoanelor aparținând minorităților naționale.
3. Facilitarea dialogului intercultural și consolidarea apartenenței civice a minorităților naționale față de statul Republica Moldova.
4. Facilitarea accesului persoanelor aparținând minorităților naționale la mijloacele de informare pentru promovarea toleranței și pluralismului cultural.
5. Încurajarea cunoașterii culturii, istoriei, limbii și religiei atât ale minorităților naționale, cât și ale majorității etnice.
6. Asigurarea condițiilor necesare pentru studierea și aplicarea limbii de stat de către cetățenii alolingvi, inclusiv adulți.
7. Asistarea asociațiilor obștești ale minorităților naționale în realizarea activităților lor statutare.

XVIII. SOCIETATEA CIVILĂ

1. Elaborarea cadrului normativ de reglementare a raporturilor dintre autoritățile publice și societatea civilă, dezvoltarea la nivel național și local a mecanismelor de promovare a participării organizațiilor societății civile la procesul decizional.
2. Reformarea mecanismului de înregistrare și reînregistrare a organizațiilor necomerciale pentru asigurarea respectării libertății de asociere.

3. Reformarea cadrului legal cu privire la filantropie și sponsorizare în vederea asigurării durabilității și independenței organizațiilor neguvernamentale.
4. Perfecționarea reglementărilor privind impozitarea organizațiilor societății civile.
5. Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile prin adoptarea procedurii de aplicare a prevederilor legale cu privire la direcționarea de către persoane fizice și juridice a unei părți din impozit către organizațiile de utilitate publică.
6. Asigurarea transparenței în activitatea Comisiei de certificare prin publicarea deținătorilor certificatului de utilitate publică, a datelor privind activitatea și deciziile Comisiei.
7. Simplificarea accesului la procedura de deducere a donației și îmbunătățirea mecanismului necesar în cazul persoanelor fizice și juridice.
8. Reglementarea mecanismului și procedurii de participare și de eligibilitate a organizațiilor neguvernamentale pentru prestarea serviciilor sociale, de sănătate, de formare a deprinderilor etc.
9. Definirea cadrului legal cu privire la antreprenoriatul social și cumpărarea serviciilor sociale.
10. Elaborarea noii Strategii privind dezvoltarea societății civile pentru anii 2016-2020 în parteneriat cu organizațiile societății civile.